

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Факультет східної і слов'янської філології
Кафедра корейської і японської філології

Кваліфікаційна робота магістра з корейської філології на тему:
**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТНО-
ОБ'ЄКТНИХ ВІДНОШЕНЬ У КОРЕЙСЬКІЙ І
УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ**

Студентки групи Мкор54-22
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньо-професійної програми
Східна філологія: корейська мова і література,
переклад, методика навчання
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.066 Східні мови і літератури (переклад
включно),
перша – корейська
Коновал Даниїли Григорівни
Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Охріменко В.О

Допущена до захисту

«__» _____ 2023 року

Завідувач кафедри

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Київ-2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	9
ПОПЕРЕДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ	9
1.1 Поняття «суб’єкт» та «об’єкт» в мовознавстві та їх характерні риси	9
1.2 Основні засоби мовної реалізації суб’єктно-об’єктних відношень	11
1.3 Методики проведення досліджень суб’єктно-об’єктних відношень в лінгвістиці	13
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	15
РОЗДІЛ 2	17
ОСОБЛИВОСТІ СУБ’ЄКТНО-ОБ’ЄКТНИХ ВІДНОШЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	17
2.1 Способи вираження суб’єкта та об’єкта в сучасній українській мові ...	17
2.2 Категорія відмінка як основний спосіб реалізації суб’єктно-об’єктних відношень в українській мові.....	27
2.3 Багато суб’єктні та багато об’єктні речення в українській мові	31
Висновки до розділу 2.....	33
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ СУБ’ЄКТНО-ОБ’ЄКТНИХ ВІДНОШЕНЬ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ	34
3.1 Способи вираження «суб’єкта» та «об’єкта» в корейській мові.....	34
3.2 Категорія стану як основний спосіб реалізації суб’єктно-об’єктних відношень в корейській мові.....	37
3.2.1 Реалізація суб’єктно-об’єктних відношень в пасивному стані	39
3.2.2 Реалізація суб’єктно-об’єктних відношень в каузативному стані ...	43
3.3 Багато суб’єктні та багато об’єктні речення в корейській мові.	47
Висновки до розділу 3.....	55
РОЗДІЛ 4	57
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУБ’ЄКТНО-ОБ’ЄКТНИХ ВІДНОШЕНЬ В КОРЕЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	57
Висновки до розділу 4.....	64
ВИСНОВКИ.....	65
초록	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73

ВСТУП

Суб'єктно-об'єктні відношення – це ключовий аспект мови, який відображає взаємозв'язки між суб'єктом (особою чи об'єктом, що вчиняє дію) та об'єктом (тим, на кого впливає ця дія) у мовленнєвому вислові. Ці відносини визначаються певними граматичними та семантичними конструкціями, які різняться в мовах різних культур та національностей.

Суб'єктно-об'єктні відношення є ключовим аспектом мовознавства, оскільки вони допомагають розкрити специфіку мови та її виразних можливостей. Вивчення цих відношень в корейській та українській мовах стає актуальним завдяки їх впливу на семантику, граматику та структуру мовлення.

У пропонованій кваліфікаційній роботі магістра розглядаються особливості суб'єктно-об'єктних відношень, основні способи їх виразної реалізації та форми вираження суб'єкта та об'єкта в корейській та українській мовах. В таких відносинах, які існують між об'єктами та явищами навколо нас, наявна певна ознака позитивного або негативного зв'язку між ними, може бути одностороння або взаємна залежність одного від одного. Можна визначити різноманітні типи відношень, такі як між об'єктами, поняттями та судженнями, в просторі, в часі, за величиною, відношення порівняння, протиріччя та інші. Тому є кілька причин, що пояснюють вибір саме цієї теми дослідження.

По-перше, при вивченні корейської мови неможливо не помітити особливий порядок слів у реченні, який складає труднощі у розумінні та перекладі для студента-філолога. Такий порядок слів зумовлений особливостями корейського синтаксису та граматики, які включають в себе вивчення суб'єктно-об'єктних відношень. Правильне розуміння і можливість визначити головний об'єкт або суб'єкт в реченнях допоможе студентам краще розуміти особливості корейської мови під час перекладу. Однак варто відзначити, що перехід від українського синтаксису та граматики до корейських може також виявитися викликом. Українська мова має власні

структурні особливості та граматичні правила, і для студентів, які звикли до української мови, вивчення корейського синтаксису може бути додатковим завданням. Таким чином, перехід від однієї мовної структури до іншої вимагає спеціальної уваги та підготовки.

По-друге, важливо врахувати, що одним з можливих підходів до вивчення іноземної мови полягає в співвідношенні цієї мови зі структурою та особливостями рідної мови студентів. Навіть при відмінностях у структурі та граматиці мов, пояснення основних аспектів іноземної мови на прикладі рідної може значно полегшити засвоєння особливостей мови, яку вони вивчають. Крім того, важливо відзначити, що на сьогодні існує обмежена кількість досліджень, які порівнюють граматичні та синтаксичні особливості корейської та української мов. Відсутність цих порівняльних досліджень ускладнює розуміння подібностей та відмінностей між цими двома мовами, що може бути корисним для студентів-філологів, які навчаються корейській мові. Такі дослідження можуть сприяти кращому розумінню та більш ефективному вивченню обох мов.

По-третє, при перекладі текстів з корейської на українську мову (і навпаки), важливо мати глибоке розуміння не лише мови оригіналу, але і мови перекладу. Знання особливостей синтаксису та граматики обох мов є вирішальними для точного та змістовного перекладу. Дослідження суб'єктно-об'єктних відношень допомагає перекладачам та студентам-філологам краще розуміти, як правильно визначати суб'єкти та об'єкти в реченнях та як правильно реалізовувати ці відношення в двох мовах під час перекладу. Розуміння цих мовних аспектів сприяє покращенню якості перекладу та збереженню смислу та структури оригінального тексту, що важливо для міжнародного спілкування та обміну культурними цінностями.

Слід відзначити, що науковий світ багатий на фундаментальні науково-теоретичні дослідження, книги, посібники і статті, що присвячені аналізу суб'єктно-об'єктних відношень. Ця тема знаходить своє відображення у працях

таких вчених, як І.Р. Вихованець, Н.Д. Арутюнова, Н.Ф. Алієва, В.Г. Гак, О.В. Бондарко, Т.П. Ломтєв, В.С. Юрченко. Зокрема, іноземні лінгвісти, такі як Джон Вітмен, Сандра Томпсон, Томлін Рассел, також внесли вагомий внесок у дослідження цієї теми.

Важливо також відзначити внесок корейських дослідників, які зосередилися на аналізі суб'єктно-об'єктних відношень в корейській мові, таких як Мін Хьоншік, Мок Чонсу, Сон Гонкю та інших. Вони допомогли розкрити специфіку цього явища в контексті корейської мови.

Проте слід зауважити, що ці дослідження проводилися окремо і не мають порівняльних аналізів між корейською та українською мовами. Зважаючи на постійний розвиток обох мов, зміну граматичних правил та використання, ця тема потребує більш детальних та порівняльних досліджень, які допоможуть краще зрозуміти суб'єктно-об'єктні відношення в обох мовах.

Актуальність пропонованого дослідження обумовлена особливостями виразності суб'єктно-об'єктних відношень в сучасній корейській мові і виступає ключовим аспектом для розуміння цієї мови. Аналіз наукової літератури у галузі лінгвістики показує, що проблема вивчення таких відношень була досліджена недостатньо.

У цьому контексті важливо відзначити, що наше дослідження також включає аналіз суб'єктно-об'єктних відношень у сучасній українській мові. Це допомагає студентам-філологам краще розуміти структуру іноземної мови, що вони вивчають, а також полегшує процес перекладу з іноземної мови на рідну. Вивчення суб'єктно-об'єктних відношень в обох мовах сприяє глибшому розумінню та покращує навички в мовному аналізі та перекладі, що робить це дослідження вельми актуальним та цінним.

Метою пропонованої роботи є визначити способи реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в корейській та українській мовах, зокрема, основних форм виразу суб'єкта та об'єкта в цих мовах. Робота спрямована на виявлення

подібностей та відмінностей у виразі семантико-синтаксичних структур обох мов.

Досягнення визначеної мети передбачає вирішення таких **завдань**:

1) на основі аналізу наукової літератури дати визначення поняттям «суб'єкт» та «об'єкт», виявити особливості їх функціонування та роль в реченні;

2) визначити головні засоби реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в мові;

3) визначити основні способи вираження суб'єкта та об'єкта в українській мові;

4) проаналізувати роль категорії відмінку як одного з способів реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в українській мові;

5) визначити основні способи вираження суб'єкта та об'єкта в корейській мові та їхнє положення в реченні;

6) проаналізувати роль категорії стану в корейській мові для суб'єктно-об'єктні відношень, визначити особливості суб'єктно-об'єктних відношень в пасивному та каузативному станах.

7) дослідити особливості багато суб'єктних та багато об'єктних речень в корейській та українській мовах;

8) провести порівняльний аналіз та знайти спільне та відмінне у способах реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в корейській та українській мовах.

Об'єктом нашого дослідження є семантико-синтаксичні відношення в корейській та українській мовах та роль об'єкта та суб'єкта в цих відносинах. Наше дослідження спрямоване на аналіз та порівняння цих аспектів в обох мовах з метою кращого розуміння семантичних та синтаксичних особливостей мовного виразу.

Предметом дослідження виступають основні форми вираження суб'єкта та об'єкта в корейській та українській мовах. У цьому контексті також

буде розглянуто граматичні засоби, якими суб'єкт та об'єкт виражаються в обох мовах, включаючи відмінні форми, займенники, та інші граматичні конструкції. Семантичні аспекти, пов'язані з роллю суб'єкта та об'єкта в реченні, їхніми значеннями та взаємозв'язками. Варіації в виразності суб'єктно-об'єктних відношень в залежності від контексту та функції речення. Можливі відмінності в виразі суб'єкта та об'єкта в письмовій та усній мові в обох мовах.

Матеріал для дослідження було зібрано із збірників та статей обох мов, включаючи 59 українських речень та 44 речення корейською мовою.

У дослідженні використовувалися такі **методи**: описово-логічний аналіз, структурний аналіз, компонентний аналіз, компаративний аналіз, та функціональний аналіз. Описово-логічний аналіз дозволив детально описати суб'єктно-об'єктні відношення в корейській та українській мовах. Структурний аналіз допоміг встановити особливості структури мовних одиниць, пов'язаних із суб'єктно-об'єктними відношеннями. Компонентний аналіз розглянув суб'єкти та об'єкти як компоненти мовних структур. Компаративний аналіз виявив спільні риси та відмінності суб'єктно-об'єктних відношень в корейській та українській мовах. Функціональний аналіз визначив ролі та функції суб'єктів та об'єктів у мовних виразах.

Наукова новизна пропонованої роботи полягає у вивченні та порівнянні семантико-синтаксичних відношень, основних форм виразу суб'єкта та об'єкта в корейській та українській мовах, а також у запропонованому підході до вивчення іноземної мови через порівняння з рідною мовою студентів. Робота акцентує увагу на практичному застосуванні отриманих результатів та вказує на необхідність подальших досліджень у цій області через постійний розвиток мови.

Теоретичне значення роботи полягає в внеску у вивчення суб'єктно-об'єктних відношень в корейській мові та їхньої мовної реалізації. Робота надає систематизовану теорію щодо основних форм вираження суб'єктно-

об'єктних відношень, яку можна використовувати на заняттях та в мовному аналізі. Крім того, вона розглядає аналогічні суб'єктно-об'єктні відношення в українській мові і здійснює їхнє порівняння з корейською мовою. Це допомагає розширити наше розуміння семантико-синтаксичних відмінностей і подібностей між двома мовами, що є важливим для мовознавчих досліджень та вивчення іноземних мов.

Практичне значення полягає в тому, що вивчення суб'єктно-об'єктних відношень в корейській та українській мовах сприяє кращому розумінню та ефективній використанню цих мов у навчанні, мовному аналізі, міжкультурній комунікації та вдосконаленні навичок письмового та усного висловлювання

Апробацію результатів магістерської роботи здійснено на науково-практичній конференції: «세계화와 한국(어)학 현실 과제. Актуальні проблеми сучасного корезнавства у контексті глобального світового розвитку» (2023).

Структура і обсяг роботи. Праця складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до них, загального висновку, списку літератури та анотації.

РОЗДІЛ 1

ПОПЕРЕДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ

1.1 Поняття «суб'єкт» та «об'єкт» в мовознавстві та їх характерні риси

Лінгвістичний енциклопедичний словник надає наступні визначення суб'єкта та об'єкта. Суб'єкт (латинське *subjectum*) – це термін логіки, який вказує на предмет, щодо якого формулюється судження та який пов'язаний з предикатом. У логічних теоріях суб'єкт може розглядатися як уявлення про об'єкт або як сам об'єкт дійсності. В традиційній граматиці термін «суб'єкт» використовувався для позначення члена речення, який є предметом думки або судження. Існують два типи суб'єктів: граматичний суб'єкт (підмет), який визначає синтаксичну структуру речення, і семантичний суб'єкт, який відноситься до змісту речення (Ярцева, 1990, ст.338).

Об'єкт (від латинського *objectum*, що означає «предмет») – це синтаксична категорія, яка включає як формальний, так і змістовий аспекти. З погляду змісту, об'єкт вказує на ім'я предмета або особи, на яку спрямована дія, виражена дієсловом (Ярцева, 1990, ст. 289). Таким чином, суб'єкт і об'єкт сприймаються як семантичні категорії, а відношення між ними встановлює предикат.

На думку лінгвістів (А.В. Бондарко, Г.А. Золотова, Т.Б. Арутюнова, І.Б. Долініна та ін.), визначення того, який компонент даного речення виражає семантичний суб'єкт, а який компонент – семантичний об'єкт, базується на відображенні в семантиці речення того, хто в дійсності є виробником даної дії і що (або хто) є тим об'єктом, на який ця дія спрямовується.

У деяких дослідженнях суб'єкт характеризується як виконувач дії. Наприклад, С. Є. Яхонтов (1970) пише з цього приводу: «Відносини між суб'єктом та об'єктом є завжди однаковими: суб'єкт здійснює дію, а об'єкт

підпадає під цю дію, це впливає із самого їх визначення» (ст. 46). В даному випадку суб'єкту приписують властивості агенса. Проте в лінгвістичній літературі суб'єкт отримує й інші визначення. Наприклад, у С. Д. Кацнельсона (1972) знаходимо таке формулювання: «Суб'єкт... це синтаксична функція, що зумовлена змістовною валентністю дієслова... Ми не підмінємо поняття суб'єкта агенсом... Розподіл позицій не виключає перенесення назви речі на позицію суб'єкта, і відповідно імені особи – на позицію об'єкта» (ст.63). У цьому випадку суб'єкту приписується функція підмета, в результаті чого ці поняття можуть ототожнюватися.

З іншого боку, з робіт деяких лінгвістів (Ю.Д. Апресян, Г.А. Золотова, Є.В. Падучева, В.А. Успенський та ін.) впливає, що суб'єкт займає проміжну позицію між агенсом та підметом, не ототожнюючись ні з тим, ні з іншим. Нетотожність суб'єкта агенсу виражається у тому, що позицію суб'єкта може займати не тільки агенс, а й будь-який інший семантичний елемент. Нетотожність суб'єкта підмету проявляється у тому, що при зміні стану дієслова суб'єктно-об'єктні відношення залишаються незмінними, в той час як змінюються відносини між підметом і додатками в реченні. Водночас будь-яка дієслівна конструкція є відображенням тих відносин, якими дієслівна дія пов'язує між собою суб'єкт дії, об'єкт дії, знаряддя дії тощо.

В мові суб'єкт виконує три функції: структурну, семантичну та комунікативну. Структурна функція суб'єкта полягає в тому, що він обов'язково є компонентом предикативного комплексу. Семантичною функцією суб'єкта є позначення виконавця дії, носія стану чи ознаки, позначеного в предикаті. У цій функції виступають іменники. Суб'єкт також може вказувати на носія ознаки, дії або стану.

Під об'єктом дії ми розуміємо предмет, на який спрямована в тій чи іншій формі діяльність суб'єкта. Як правило, об'єкт виражається іменником, а також іншою частиною мови, яка називає субстанцію. Поняття об'єкту передбачає наявність дії, без якої воно неможливе. З іншого боку, об'єкт, як

пасивний учасник дії, співвідноситься з активним виконувачем дії – суб'єктом. Різноманіття форм вираження об'єкта в реченні дозволяє йому виконувати різні синтаксичні функції: підмета, прямого додатку, непрямого додатку.

1.2 Основні засоби мовної реалізації суб'єктно-об'єктних відношень

Категорія стану є суттєвою саме для процесу комунікації, тобто функціональної реалізації мовних форм і передачі відповідних смислів.

За визначенням О. В. Бондарка (1967), стан – це граматична категорія, яка утворюється опозицією таких рядів граматичних форм, значення яких відрізняються семантичною інтерпретацією однієї й тієї ж поняттєвої відповідності – суб'єкт–поняття дії–об'єкт. Традиційний погляд пов'язує аналіз категорії стану з вивченням характеру відношення учасників ситуації до дії, яка виражена у предикаті. Суб'єкт/об'єкт – це білатеральна єдність, і саме предикат регулює її функцію бути першим або другим. Співвіднесеність предиката із суб'єктом або об'єктом реалізується категорією особи, яку має дієслово (ст.76).

Е. Буличева (2007) стверджує, що категорія стану передбачає використання дієслів, які показують суб'єктно-об'єктні відношення на рівні дії або процесу. Щодо станового процесу, він не може бути направлений на об'єкт. Транзитивні дієслова вказують на взаємодію між суб'єктом та об'єктом у контексті дії чи процесу (ст.177).

Граматична категорія в мові завжди існує в контексті різних взаємодій, таких як історичні, морфологічні, синтаксичні, прагматичні та семантичні відношення. Категорія стану дієслів у сучасному мовознавстві є складною та суперечливою проблемою, оскільки вона має багато різних аспектів, полісемантичність та опозиційну структуру.

Вихідною точкою є форма активного дієслова, яка існує в системі кожної мови як рівноправний елемент. Активний стан морфологічно-факультативних

форм має свої протилежності, які включають в себе пасив, медіум, рефлексив, реципрок, кооператив, каузатив і медіопасив (Некрасова, 2000, ст. 61).

Можна сказати, що ці форми існують в опозиції до активного стану, розширюючи можливості мови виразити різні способи виконання дії або взаємодії між суб'єктами. Наприклад, пасив дозволяє змінити активне дієслово так, щоб у фразі був акцент на об'єкті дії, а не на суб'єкті. Медіум вказує на специфічний спосіб виконання дії суб'єктом. Рефлексив вказує на те, що суб'єкт виконує дію на самого себе, а реципрок вказує на взаємодію між двома або більше суб'єктами. Каузатив допомагає виразити той факт, що один суб'єкт змушує іншого виконати дію. Медіопасив, з свого боку, поєднує в собі ознаки медіуму і пасиву, підкреслюючи специфічну роль суб'єкта у виконанні дії.

Сучасне мовознавство визнає активний і пасивний стани як важливі та домінуючі категорії у граматиці дієслів. У минулому в лінгвістиці пасивний стан традиційно досліджувався в контексті його взаємозв'язку та порівняння з іншими граматичними формами, особливо з активним станом (Некрасова, 2000, ст. 73).

Суб'єктно-об'єктні відношення також пов'язані із парадигмою відмінків, а категорія суб'єктності/об'єктності в структурі мови формувалася на основі синтаксичної категорії відмінка. Категорія відмінка має глибоку зв'язок із вираженням різних семантико-синтаксичних відношень у мові. Вона допомагає визначити ролі слів у реченні, включаючи їхні суб'єктно-об'єктні відношення. Суб'єкт, виражений в синтетичній парадигмі називним відмінком, став обов'язковим, головним компонентом предикативного комплексу; в той час як об'єкт став його другорядним компонентом, залежним від дієслова. Знахідний відмінок використовується для вираження прямого об'єкта, особливо коли він співпрацює з перехідними дієсловами. Цей відмінок показує, на що саме спрямована дія, і ця спрямованість обумовлена валентністю дієслів, тобто їхньою здатністю взаємодіяти з певними об'єктами.

Сутність суб'єктно-об'єктних відношень виражає специфіку відображення в мові уявлення мовця про світ. Основними різновидами суб'єктно-об'єктних відношень є:

- трансформативні відношення – суб'єкт змінює стан або місце розташування об'єкта;
- креативні відношення – суб'єкт створює, відтворює або знищує об'єкт;
- адресативні відношення – суб'єкт звертається до об'єкта;
- фактитивні відношення – суб'єкт впливає на волю, розум або почуття об'єкта;
- перцептивні відношення – суб'єкт сприймає об'єкт органами чуттів;
- привативні відношення – суб'єкт потребує об'єкта;
- емотивні відношення – суб'єкт відчуває певне почуття до об'єкта;
- інструментальні відношення – суб'єкт використовує об'єкт;
- когнітивні відношення – суб'єкт пізнає об'єкт (Шубик, 1989).

В ситуації мовлення найтісніше пов'язаними з реалізацією суб'єктного та об'єктного змісту є її безпосередні учасники, тобто мовець та слухач. Що ж до моменту та місця здійснення мовлення, їхній зв'язок із суб'єктно-об'єктним протиставленням видається менш очевидним.

1.3 Методики проведення досліджень суб'єктно-об'єктних відношень в лінгвістиці

Лінгвістичні методи застосовуються для аналізу мови, мовних виразів та мовної діяльності, вони є унікальними та відрізняються від методів інших наук.

Систематизація загальних лінгвістичних методів у мовознавстві була виконана з урахуванням різних аспектів мовознавства. Наприклад, Б. Головін (1997) виділив вісім загальних методів лінгвістичного дослідження, включаючи описовий, порівняльно-історичний, історичний, зіставний, структурний, стилістичний, кількісний та автоматичний аналіз.

З іншого боку, В. Кодухов (1987) визначив лише три основні методи: описовий, порівняльний і нормативно-стилістичний, зазначивши можливість їх зміни в залежності від конкретних завдань дослідження і особливостей досліджуваних явищ.

Сучасні дослідження в галузі мовознавства розділяють методи відповідно до напрямків та підходів до аналізу мовних явищ.

М. Алефіренко (2005) виділяє такі категорії методів: методи лінгвістичної компаративістики (у тому числі порівняльно-історичний, історико-порівняльний і зіставно-порівняльний), структуральні методи і метод лінгвостатистики.

М. Кочерган (1999) в своїх дослідженнях виділяє різноманітні методи для вивчення мовних явищ. Ці методи включають описовий аналіз, порівняльно-історичний метод, метод лінгвістичної географії, зіставний аналіз, структурний аналіз, соціолінгвістичні методи, психолінгвістичні дослідження та математичні методи. Кожен з цих підходів дозволяє вченим аналізувати та розуміти різні аспекти мови та її функціонування, розширюючи спектр інструментів для дослідження мовознавства.

На думку О. Селіванової (2011), існують кілька основних лінгвістичних методів, які можна вважати парадигмальними. Вони вплинули на зміну головних напрямків дослідження в лінгвістиці. Ці методи включають порівняльно-історичний, структурний, функціональний і конструктивний методи. Кожен з цих методів має свою систему підходів до аналізу та опису мови. Зокрема, типологічний і зіставний методи дозволили порівнювати різні мови у синхронії, що відповідає структурному методу, і таким чином вони виникли на межі двох наукових парадигм. Описовий метод може бути віднесений як до структурного, так і до функціонального методу, оскільки він базується на синхронічному описі мови.

Також існують методи дослідження маргінальних галузей лінгвістики, такі як психолінгвістичні, соціолінгвістичні і етнолінгвістичні методи, які зосереджені на аналізі мови в контексті психологічних, соціальних та етнічних аспектів.

Науковці в лінгвістиці використовують різні методи дослідження суб'єктно-об'єктних відношень. Зокрема, вони використовують порівняльно-історичний метод для вивчення еволюції мовних структур та відносин між суб'єктами та об'єктами у різних мовах. Структурний метод дозволяє аналізувати граматичні та синтаксичні структури, що відображають суб'єктно-об'єктні відносини. Функціональний метод допомагає визначити ролі суб'єктів та об'єктів у комунікації та мовному акті. Конструктивний метод використовується для розгляду мовних конструкцій та їх функціональної ролі.

У дослідженнях суб'єктно-об'єктних відношень також можуть бути важливими методи маргінальних галузей лінгвістики, такі як психолінгвістичні, соціолінгвістичні та етнолінгвістичні методи, оскільки вони дозволяють вивчати взаємодію мови з психологією, соціальними чинниками та культурною специфікою. Враховуючи ці різноманітні методи, дослідники можуть глибше розуміти суб'єктно-об'єктні відносини в мові та їхню роль в комунікації.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У даному розділі дослідження розглядалися суб'єктно-об'єктні відношення та їхні особливості в мовній реалізації. Підкреслено важливість цих відношень як семантичних категорій у мові, що впливають на спосіб сприйняття та вираження дій та станів в мовленні. Висвітлено різні підходи до визначення суб'єкта та об'єкта в мові, які допомагають зрозуміти роль цих компонентів в реченнях та текстах.

Також було досліджено категорію стану у мові, яка визначає, як суб'єкт взаємодіє з об'єктом через дієслово. Стан є важливою граматичною категорією, що регулює семантичний зміст мовних форм та сприяє передачі конкретних значень в мовленні.

Особливий акцент було зроблено на різноманітних видів суб'єктно-об'єктних відношень, таких як трансформативні, креативні, адресативні, фактитивні, перцептивні, привативні, емотивні, інструментальні, та когнітивні. Ці відношення визначають специфіку мовленнєвого виразу та дозволяють точніше виражати семантичний зміст мовлення в різних контекстах.

Зазначено, що суб'єктно-об'єктні відношення мають важливе значення в комунікації, що відображається у способі сприйняття та вираження дій та станів в мовленні. Підкреслено, що ці відношення визначають, хто є виконавцем дії та на кого вона спрямована, і є важливими для розуміння та аналізу мовного матеріалу.

У цьому розділі ми детально розглянули основні методи досліджень у галузі лінгвістики, а також визначили, які з цих методів науковці використовують для дослідження суб'єктно-об'єктних відношень. В результаті аналізу стало очевидним, що в лінгвістичних дослідженнях суб'єктно-об'єктних відношень використовуються такі методи, як порівняльно-історичний, структурний, функціональний, конструктивний, а також методи маргінальних галузей, такі як психолінгвістичні, соціолінгвістичні і етнолінгвістичні методи. Ці методи дозволяють вченим ретельно вивчати та розуміти взаємодію між суб'єктами та об'єктами у мові, а також їхню роль у процесі комунікації та в мовному акті. Розмаїтість методів дозволяє глибше розкрити цю важливу лінгвістичну тему і розширює можливості для подальших наукових досліджень.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТНО-ОБ'ЄКТНИХ ВІДНОШЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

2.1 Способи вираження суб'єкта та об'єкта в сучасній українській мові

У сучасних синтаксичних дослідженнях важливо вивчення закономірностей репрезентації семантичної структури речення формально-граматичними засобами. Це визначається розумінням речення як багаторівневої ієрархічно організованої одиниці, де структурні елементи взаємодіють та перебувають у взаємозв'язку. У цьому контексті ключову роль відіграє предикат, який визначає кількість та характер непередикатних компонентів речення.

Предикат визначає синтаксичну та семантичну структуру речення, вказуючи, які саме дії відбуваються та які об'єкти або суб'єкти їх здійснюють. Він визначає, які інші компоненти речення будуть присутні, яким чином вони будуть взаємодіяти та які ролі вони виконують у структурі висловлювання. Таким чином, предикат виступає як центральний компонент речення, що координує його синтаксичну та семантичну організацію.

У контексті вивчення семантичної структури речень і взаємодії їхніх компонентів дослідники аналізують, як саме предикат визначає роль суб'єкта та об'єкта, які дії він описує, і які аргументи він приймає. Це дозволяє краще розуміти організацію речення та вивчати його структурні та семантичні аспекти. Такий підхід сприяє розвитку сучасної синтаксичної теорії та розкриттю складності внутрішньої будови мови.

У синтаксичних дослідженнях мови вивчають, як речення будується та як його складові взаємодіють між собою. Є думка, що основу речення становить дія, яку визначає певне слово, назване «предикатом». Це слово

показує, що відбувається в реченні. Але окрім предиката, в реченні є ще інші слова, які розповідають про предмети, які беруть участь у дії. Один із таких слів – це «суб'єкт». Суб'єкт вказує на головний предмет або особу, яка виконує дію в реченні.

Наприклад:

- Кіт їсть рибу; «кіт» – це суб'єкт, бо воно вказує на тварину, яка робить дію, тобто їсть рибу. Суб'єкт допомагає нам зрозуміти, про кого чи про що саме йдеться в реченні.

У лінгвістичній літературі термін «суб'єкт» вживають на позначення семантико-синтаксичної категорії речення (компонента семантико-синтаксичної структури), що відіграє важливу роль у змістовій організації речення. Основна власне-семантична функція суб'єкта – ідентифікувати предмет дійсності, про який йдеться (Вихованець, 2003).

Деякі вчені розглядають суб'єкт у реченні інакше, ніж традиційно. Вони стверджують, що суб'єкт у реченні не завжди є головним «носієм» дії або ідеї, як це загалом прийнято. Замість цього вони вважають, що суб'єкт є однією зі складових речення, яка може виражати характеристику предиката разом із іншими словами у реченні. Тобто суб'єкт є важливою частиною речення, але не завжди він є основним актором.

Золотова (1978) розглядає суб'єкт у реченні як основну складову семантичної структури. Її визначення суб'єкта полягає в тому, що суб'єкт у реченні є окремою частиною, яка не залежить від інших синтаксичних компонентів речення і позначає особу чи предмет, який має певну властивість чи характеристику, яку виражає предикат (ст. 49)

У мовознавстві існують різні підходи до тлумачення ролі суб'єкта в реченні. Спочатку суб'єкт розглядався як виконавець дії, агент. Однак з часом дослідники розширили це поняття і вказали на те, що суб'єкт може виступати

в різних ролях, залежно від семантичного змісту предиката. Наприклад, суб'єкт може бути носієм стану або ознаки. Якщо предикат виражає стан, то суб'єкт може бути тим, хто перебуває у цьому стані. А якщо предикат виражає ознаку, суб'єкт може бути носієм цієї ознаки (Вихованець, 2003, ст. 139).

Також суб'єкт може відображати різні аспекти відношення, такі як володіння чимось або відношення до чогось. У широкому розумінні суб'єкт може бути тим, від кого спрямована дія, стан, сприйняття, або тим, хто має певну ознаку (Кацнельсон, 1972).

У мовознавстві дуже важливо розуміти, де суб'єкт розташований у структурі речення. Це пов'язано з тим, що семантична структура речення визначається предикатом, тобто тим словом або фразою, яке вказує на дію чи стан. Предикат також визначає, де в реченні мають знаходитися аргументи, до яких дія чи стан застосовується. Існують два основних підходи до цього питання: лівобічна і правобічна валентність предиката. Лівобічна валентність означає, що аргументи, такі як суб'єкт, зазвичай розташовуються ліворуч від предиката в реченні. Це означає, що спершу ми дізнаємося, хто виконує дію або перебуває у стані, а потім дізнаємося, що саме вони роблять. Правобічна валентність означає, що аргументи розташовані праворуч від предиката. У цьому випадку ми спочатку дізнаємося дію або стан, а потім, хто цю дію здійснює чи в якому стані перебуває (Вихованець, 1992, ст.116).

На цій підставі С. Д. Кацнельсон (1972) робить висновок про те, що словопорядок є основним способом виокремлення суб'єкта з-поміж інших семантичних компонентів речення. Місце суб'єктної синтаксеми, на думку вченого, на початку речення (ст. 93). Ця думка була підтримана і С. І. Кокоріною (1979), яка вважає, що «суб'єктом може бути будь-яка відмінкова форма, що позначає субстанцію і посідає абсолютну препозицію речення» (ст. 81). Проте, українській мові властивий вільний, часто інверсований порядок слів, завдяки чому суб'єкт, який у структурі мови перебуває на початку

елементарного речення, у мовленні здатний пересуватися у будь-яку позицію речення, залежно від комунікативного завдання висловлення. Наприклад:

- *Мати* накрила дитину теплою ковдрою; Дитину *мати* накрила теплою ковдрою; Теплою ковдрою накрила *мати* дитину.

У сучасному мовознавстві виділяють шість основних семантичних варіантів суб'єктних синтаксем у семантично елементарних простих реченнях. Центральну сферу очолює *суб'єкт дії* – функційно-категорійний вияв якої пов'язаний зі значенням реальної предметності, зокрема активним виконавцем дії (переважно з класом істот (людей чи тварин) або метафоризованих понять), на семантико-синтаксичному підрівні співвідносна з лівобічною суб'єктною синтаксемою. Наприклад:

- **Марія** читає книгу. **Хлопчик** грає у футбол. **Вчителька** викладає математику. **Собака** бігає по парку. **Маленька дівчинка** співає пісню.

Суб'єкт процесу – це особа або предмет, який може виступати як активний виконавець або пасивний носій різних видів процесів, включаючи фізичні, фізіологічні, духовні, емоційні та психологічні процеси у реченні. Він ініціює або піддається впливу дії або події, що описується в контексті. Наприклад:

- **Лікар** проводить операцію (лікар – активний виконавець дії «проводить операцію»); **вчитель** викладає математику (вчитель – активний виконавець дії «викладає математику»); **медитація** допомагає заспокоїти розум (медитація – пасивний носій процесу «заспокоїти розум»); сон відновлює сили (сон – пасивний носій процесу «відновлює сили».)

Суб'єкт стану є пасивним елементом, який відображає стан або характеристику особи, предмета чи явища. Він репрезентує особу або річ, яка перебуває у певному стані або має певні якості, але не виконує активної дії. Такий суб'єкт може бути пов'язаний з різними видами стану, включаючи інтелектуальний, емоційний, оцінний, місцезнаходження, кваліфікаційний стан, а також може вказувати на наявність, володіння або відсутність чогонебудь. Суб'єкт стану в реченнях виступає як сутність, яка описується або яка перебуває у певному стані. Наприклад:

- **Вчитель** був задоволений результатами учнів (суб'єкт стану – вчитель, який виражає свій емоційний стан задоволення); **місто** лежало в глибокому снігу (суб'єкт стану – місто, яке перебуває у стані бути покритим снігом); **оцінка** була високою (суб'єкт стану – оцінка, яка характеризується як висока.)

Цей тип суб'єкта корелює з предикатами стану і вказує на те, яким чином суб'єкт перебуває у відношенні до стану чи якості, інколи вказує на його емоційний або інтелектуальний стан.

Суб'єкт якості – це семантична грамема, яка вказує на особу, предмет або явище, яке володіє певною якістю або характеристикою. Суб'єкт якості відображає основний аспект об'єкта, а саме його якість, і вказує на те, що об'єкт має певну ознаку чи властивість. Наприклад:

- **Цей хлопець** дуже розумний. (Суб'єкт якості – «цей хлопець» – володіє якістю «розумний»); **кава** в цьому кафе завжди смачна (суб'єкт якості – «кава» – має якість «смачна»); **ця книга** цікава і пізнавальна (суб'єкт якості – «ця книга» – описується за якостями «цікава» і «пізнавальна»).

Суб'єкт кількості, також є носієм пасивності. Він корелює зі статичністю й охоплює значення суб'єкта

- кількісної ознаки: **менеджерів** було троє;
- кількісно-вікової ознаки: найстаршій **сестрі** – дванадцять; **вчитель** мав років двадцять сім;
- змінної кількісної ознаки, яка за зіставлення переважає в предметові чи досягає в ньому найбільшого вияву: **мишей** ставало дедалі більше. **Їх** щонеділі менше в білім полі.

Основним семантичним варіантом суб'єктної синтаксеми виступає суб'єкт дії, якому притаманна ознака активності, що впливає з характеру предиката дії. Сама природа предиката дії вимагає суб'єкта дії, оскільки будь-яка діяльність неодмінно породжується суб'єктом-діячем (Вихованець, 2000).

Суб'єкт в українському реченні виражається **підметом**. Підмет визначає основний виконавець або ініціатор дії, процесу або явища, який вказується в реченні. Підмет відповідає на питання «хто?» або «що?» і завжди знаходиться в реченні на позиції перед присудком. Отже, підмет українського речення визначає, про кого або про що йдеться у висловлюванні та хто чи що виконує дію.

У лінгвістиці дослідники дають нам такі визначення: «Об'єкт (від лат. Objectum – предмет) – 1. Формальна категорія синтаксису; те саме, що додаток. 2. Семантична категорія синтаксису, що стосується назв предметів або істот, на які спрямовано дію, процес або стан, звичайно виражені дієсловом» (Вихованець, 2007). В 11-томному «Словнику української мови» перше значення слова об'єкт пов'язане з філософією: «філос. Пізнавана дійсність, що існує поза свідомістю людини і незалежно від неї» (СУМ (V), 1974). За даними філософського енциклопедичного словника, «Об'єкт у логіці – одне з основних понять логічної семантики, позначає будь-який предмет, на який спрямована думка, мислення, судження» (Йолон, 2002). У вітчизняній граматичній традиції поняттям об'єкта охоплюють ряд семантичних категорій

типу власне об'єкта, адресата, знаряддя, засобу тощо. Об'єкт протиставляється семантичній категорії суб'єкта (Русанівський, Тараненко, Заблюк, 2000)

Об'єкт – це одна з важливих лінгвістичних категорій у синтаксисі, яка вказує на предмет або явище, на яке спрямована дія або у яке вона направлена у реченні. Об'єкт відповідає на питання «кого?» або «що?» щодо дії, вказуючи на те, хто або що переживає дію. Основна функція об'єкта – розширювати інформацію про дію або вказувати на те, що саме піддавалося дії.

У лінгвістиці існують різні підходи до розуміння ролі об'єкта в структурі речення. Початково об'єкт розглядався як той, на кого або що спрямована дія, як одержувач дії. Проте з часом вчені розширили цю інтерпретацію та визначили, що об'єкт може мати різні функції в залежності від семантичного навантаження головного слова, предиката.

Наприклад, об'єкт може бути предметом, на який спрямована дія, або особою, яка є одержувачем цієї дії. Також об'єкт може бути носієм певного стану або ознаки, вираженої предикатом. Якщо предикат вказує на дію, то об'єкт стає тим, на кого чи що ця дія спрямована. А у випадку, коли предикат виражає певну ознаку, об'єкт може виступати як той, хто має цю ознаку. Це підкреслює гнучкість концепції об'єкта та його здатність до різноманітних інтерпретацій в залежності від семантики речення та предиката.

Розглядаючи об'єкт у реченні, деякі дослідники висловлюють різні погляди на цю проблему. Вони стверджують, що об'єкт у реченні може виконувати різні ролі та не завжди є основним «приймачем» дії або ідеї, як це загалом прийнято. Замість цього, об'єкт є важливою складовою речення, яка може виражати характеристику предиката разом із іншими словами у реченні. Іншими словами, об'єкт є суттєвою частиною речення, але його роль може бути різноманітною.

М. В. Мірченко (2004) розглядає об'єктність як одну з категорій семантико-синтаксичного спрямування, яка входить до підкатегорії субстанційності. Вона визначає сему об'єкта як змістовий аспект цієї категорії.

Об'єктність охоплює ім'я предмета або особи, на які спрямована дія-ознака або які її відчують (ст. 161).

У реченнєвій конструкції, яка має об'єктну синтаксему, можна відзначити як лексико-семантичні, так і граматичні ознаки. Семантика предикативного компонента формує різні варіанти об'єктної залежності. Найширшу варіативність семантичних відтінків засвідчує *об'єкт дії*, функційно-категорійний вияв якого пов'язаний з ознакою пасивності та реальної предметності.

Це співвідноситься із правобічною об'єктною синтаксемою та ґрунтується на компонентах, що вказують на об'єкти, що стосуються конкретних фізичних дій, локативних подій, процесів передавання, присвоєння, отримання, мовленнєвої та розумової діяльності, сприйняття, кількісних та часових характеристик і багато інших ситуацій. Воно орієнтується на об'єкти, які є активними у фізичних подіях, подіях, які мають фізичну фінальність та конкретні прояви у просторі та часі, а також на об'єкти, які є учасниками процесів передачі, отримання та обміну інформацією, або мають кількісні та темпоральні аспекти. Наприклад:

- Мама готує смачний **обід** (об'єкт дії – «смачний обід» – вказує на те, над чим виконується дія «готує»); вчитель викладає **математику** (об'єкт дії – «математику» – вказує на предмет, який викладає вчитель); діти малюють **картини** (об'єкт дії – «картини» – вказує на твори, які створюють діти); ми читаємо цікаву **книгу** (об'єкт дії – «цікаву книгу» – вказує на книгу, яку читають); вчора вона побачила цікавий **фільм** (об'єкт дії – «цікавий фільм» – вказує на фільм, який вона побачила.)

Об'єкт процесу – це грамема, яка має найменше семантичне розгалуження і може поєднуватися з обмеженою кількістю дієслів, що

виражають процеси. Вона використовується для представлення об'єкта в емоційно-психічних процесах:

- Її хвилювала **поведінка** сина, Таня не переставала переживати за свого **чоловіка**; Іван боявся розбити татову **машину**.

Значенневий діапазон семантичного відмінка *об'єкт стану* вказує на об'єкт, який пов'язаний з інтелектуальним, емоційно-психічним станом, станом-відношенням, а також внутрішнім станом, який має відтінок оцінки, почуття, сприйняття та інші подібні аспекти. Наприклад:

- Кімната була наповнена **світлом** (об'єкт стану – «світлом»); її серце було повне **радості** (об'єкт стану – «радості»); після тренування м'язи стали **сильнішими** (об'єкт стану – «сильнішими».)

Об'єкт якості в реченні відзначається через пасивність об'єкта, його маркування для позначення якісних ознак, здатність змінювати свої якісні характеристики, пов'язані з якістю або відношенням, а також його взаємодію з прикметниковими предикатами якості:

- У підлітковому віці Катя була схожа **на маму**; там повен двір **трянд**; Іванку потрібен вірний **товариш**.

Граматична категорія *об'єкта кількості* відзначається значенневим діапазоном, який обмежений і відрізняється від інших граматичних категорій. Ця категорія корелює з об'єктною синтаксею і визначається ступенем кількості, такими як «більше,» «менше,» «найбільше,» «найменше» (Вихованець, 2003):

- Вівса більше **від жита**; ветеранів найбільше **серед присутніх**.

Ці різні види об'єктної залежності визначаються семантикою предиката та допоміжними граматичними структурами в реченні (Вихованець, 2003)

Об'єкт в українському реченні часто реалізується через додаток. Додаток вказує на об'єкт дії чи стану, на який чи на що впливає суб'єкт чи інший об'єкт. Він відповідає на питання «кого?» або «що?» і зазвичай знаходиться після дієслова.

Додаток зазвичай виражається іменниками, займенниками, співвідносними з іменниками, субстантивованими словами, а також цілим словосполученням: Додатки поділяються на прямі й непрямі. Прямий додаток вказує на об'єкт, безпосередньо охоплений дією, процесом або станом. Він залежить від перехідних дієслів і виражається знахідним відмінком без прийменника. Наприклад: Вчитель задав учням завдання (у цьому реченні слово «учням» є прямим додатком, оскільки воно безпосередньо вказує на об'єкт (учнів), на який спрямована дія (задав).)

У деяких випадках прямий додаток може виражатися й родовим відмінком без прийменника, а саме:

а) якщо з перехідним дієсловом вживається заперечна частка не, наприклад: Не зрони сльози, котра не зрадить ні життя, ні гніву;

б) якщо дія поширюється не на весь предмет, а лише на його частину: Оксана наливає води.

Непрямі додатки виражаються іменниками чи іншими субстантивованими словами у формі знахідного відмінка з прийменником або у формах інших непрямих відмінків як з прийменниками, так і без них: У боротьбі немає одиниць.

2.2 Категорія відмінка як основний спосіб реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в українській мові

У сучасній українській мові категорія відмінка іменників виражається через відмінкові форми, кожна з яких має свій набір морфологічних значень. Ці форми включають в себе називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий і кличний відмінки, кожен з яких використовується для вираження певних відношень і значень.

У прикметнику, числівнику, займеннику або дієприкметнику, які пов'язані з прикметником або числівником, відмінок визначається відмінком іменника, з яким вони взаємодіють. Це допомагає підтримувати та продовжувати категорійне значення іменника у синтаксичних зв'язках у простому реченні, зокрема в субстантивному словосполученні.

Називний відмінок можна вважати основним, оскільки від нього виходять всі інші відмінкові форми. Він відповідає на питання «хто?» або «що?» і зазвичай використовується для позначення суб'єкта в реченні, тобто особи або предмету, який виконує дію:

- Учень читає книгу. (У цьому реченні «учень» в називному відмінку виступає в ролі суб'єкта, тобто він виконує дію «читає».)
- Діти грають на подвір'ї. (У цьому реченні «діти» в називному відмінку виступають як суб'єкт, оскільки вони виконують дію «грають».)

Справді, в сучасній українській мові спостерігається цікаве лінгвістичний явище, де, не зважаючи на те, що називний відмінок є основним для вираження суб'єкта в реченні, інші відмінки також можуть використовуватися для цієї цілі. Декілька прикладів такого використання:

- *Родовий відмінок*: У сучасній українській мові родовий відмінок інколи використовується для позначення суб'єкта в реченні. Наприклад: Виступ **академіка** був вражаючим.

- *Давальний відмінок*: У безособових реченнях давальний відмінок може використовуватися для позначення суб'єкта. Наприклад: Наснилося **матері** приємне сонце.

- *Кличний відмінок*: Кличний відмінок використовується для звертання до суб'єкта або виразів радості, подиву тощо. Наприклад: **Маріє**, йди сюди!

Об'єктна семантико-синтаксична залежність у функції об'єктного компонента визначається граматичними засобами виразу та має відмінкові форми. Категорія відмінка в українській мові відображає найтипівіші явища граматичної структури і є необхідною для більшості речень. Вона дозволяє перегруповувати компоненти речення та взаємодіяти з семантикою, синтаксисом і морфологією (Вихованець, 2007).

Українська мова має різні відмінкові форми для вираження об'єктної залежності в реченні. Серед них: знахідний, родовий, давальний, орудний і місцевий відмінки. Основним морфологічним варіантом для виразу об'єктної синтаксеми є знахідний відмінок, який використовується для вираження семантико-синтаксичних функцій об'єкта дії або стану.

Субстанційні синтаксеми, які виконують роль об'єкта дії або стану, часто виражаються знахідним відмінком і є одними з необхідних компонентів семантико-синтаксичної структури речення. Ці синтаксеми, спільно з предикатними синтаксемами відповідного типу, формують найпоширеніший тип реченневої конструкції в українській мові (Мірченко, 2004). Наприклад:

- Я бачу **книгу**. (Суб'єкт дії «я», об'єкт дії, «книга» в знахідному відмінку, виражає предмет, який бачить особа.)
- Ми слухали **музику**. (Суб'єкт дії «ми», об'єкт дії, «музика» в знахідному відмінку, виражає предмет, який слухали.)
- Вчитель пояснив **правило**. (Суб'єкт дії «вчитель», об'єкт дії, «правило» в знахідному відмінку, виражає предмет, який пояснив вчитель.)

Категорія відмінка в українській мові найчіткіше виражає основні функції залежних субстанційних синтаксем. Знахідний відмінок, зокрема, відіграє основну роль у вираженні об'єктної залежності. Він є відмінком об'єкта. Знахідний відмінок використовується передусім з перехідними дієсловами та є спеціалізованою формою в мовленнєвому вживанні (Вихованець, 1971)

Мовне (граматично) оформлення об'єкта відбувається через знахідний відмінок, який вказує на те, що ця субстанція піддана дії. Знахідний відмінок є домінантною формою в об'єктній функції і має перевагу перед іншими варіантами об'єктної залежності. Інші відмінки в об'єктній функції підпорядковані знахідному відмінку і використовуються залежно від контексту і опорного предиката (Головін, Березин, 1979). Знахідний відмінок утворює лексико-комбінаторні варіанти об'єктної залежності, що дозволяє виразити різноманітні семантичні відтінки об'єкта в реченні.

Давальний відмінок відображає об'єктну залежність, пов'язану з адресатом дії. У цьому відмінку виражаються істоти, зазвичай особи, які стають адресатами або отримувачами певної дії. Ця форма відмінка використовується для вираження об'єкта, який перебуває у стані, що обумовлено дією. Граматично, давальний відмінок служить для позначення «кому» або «для кого» відбувається дія (Ярцева, 1961; Гухман, 1958)

Ця форма відмінка часто використовується, коли дія призначена для конкретної особи або коли ця особа є адресатом події. Наприклад:

- Марія подарувала **Данилові** годинник; Іван надіслав **другу** листа.

У сучасній українській мові для вираження об'єктних відношень використовуються знахідний, родовий, давальний та орудний відмінки. Кожен з цих відмінків займає свою синтаксичну позицію в реченні та має власні ролі:

- *Знахідний відмінок* розміщується в позиції першого об'єкта, на який спрямована дія безпосередньо. Він вказує на те, що є предметом дії або дія впливає на нього. Наприклад: «Вчитель питає *студента*.» У цьому реченні «студента» - об'єкт дії «питає».

- *Родовий відмінок* використовується для вираження об'єкта, який належить або пов'язаний з іншим об'єктом. Він зазвичай розташовується в позиції другого об'єкта, вказуючи на власників або походження чогось. Наприклад: «Діти не бояться *дощу*». У цьому прикладі «дощу» в родовому відмінку вказує на те, чого саме діти не бояться, а саме дощу.

- *Давальний відмінок* розміщується в позиції третього об'єкта - адресата. Цей відмінок вказує на об'єкт, який отримує користь або спрямований до чогось. Наприклад: «Дівчина подарувала квіти *матері*». У цьому реченні «матері» - об'єкт, який отримує квіти в подарунок.

- *Орудний відмінок* знаходиться на відстані двох ступенів від центру дії і зазвичай розташований в придієслівній позиції як третій об'єкт. Він вказує на той засіб або знаряддя, за допомогою якого виконується дія. Наприклад: «Вчитель пише дошку *маркером*». У цьому реченні «маркером» - об'єкт, яким виконується дія «писати».

Проте, в мовній системі існують й інші засоби для вираження суб'єкта та об'єкта, такі як форми неакузатива чи інфінітива, які можуть використовуватися в ролі об'єкта, або форми непрямого відмінка та прийменниково-відмінкові конструкції, які можуть виконувати функцію суб'єкта та інших граматичних ролей у реченні. Насамперед, розрізнення між

поняттями «суб'єкт – підмет» і «об'єкт – додаток» в контексті такого багатофункціонального використання частин мови та відмінків не викликає сумніву щодо припустимості теорії другорядних членів речення та пов'язаних з нею понять

У сфері суб'єктно-об'єктних відношень важливою є взаємодія між різними граматичними категоріями дієслів, такими як стан, перехідність, особа, з іменними категоріями, такими як відмінок, число і т. д. У випадках, коли мова йде про інші семантичні контексти, важливими стають категорії дієслів, такі як вид, час, спосіб, а також семантичні категорії, які визначають загальність, взаємність, модальність та інші. Отже, традиційне розуміння обставин як слів, які залежать від дієслова і мають слабе керування або прилягання, може бути розширене. Головним завданням є визначення характеру цього зв'язку, оскільки він відображає ставлення до дієслова та, через нього, до предикативної основи речення в цілому.

2.3 Багато суб'єктні та багато об'єктні речення в українській мові

Українська мова, як представник слов'янської групи мов, відзначається складною системою синтаксичних структур, які включають у себе різноманітні типи речень. Однією з цих синтаксичних конструкцій є багато суб'єктні та багато об'єктні речення, які відрізняються від звичайних речень за кількістю суб'єктів і об'єктів.

У даному розділі ми розглянемо ці типи речень, їхні особливості та функції в українській мові. У різних мовних конструкціях можна відзначити ситуації, коли в одному реченні з'являються кілька суб'єктів або об'єктів, які взаємодіють між собою. Це може статися як у реченнях з багатьма суб'єктами (багато суб'єктні речення), так і у реченнях, де є кілька об'єктів (багато об'єктні речення).

Українські речення можуть бути як простими, так і складними за структурою. Особливість складних речень полягає у наявності одного або декількох співречень, які об'єднані певними сполучниками (наприклад, «що», «як», «коли» тощо). У складних реченнях зазвичай можуть зустрічатися багато суб'єктів, які відповідають на питання «хто?» або «що?». Такі речення можуть мати різні характери та функції в залежності від контексту:

- *Діти*, які гралися на галявині, *та батьки*, які спостерігали за ними, відчували радість.
- Молодший *брат*, який вивчає іноземну мову, *та старша сестра*, яка допомагає йому, добре розуміють один одного.
- *Студенти*, які активно обговорюють новий курс, *та викладачі*, які вводять нові методи навчання, спільно працюють над покращенням навчального процесу.

Багато об'єктні речення відрізняються від інших типів речень тим, що вони містять багато об'єктів, на які діє певний суб'єкт. Об'єкти в таких реченнях можуть відповідати на питання «кого?» або «що?». Ці речення дозволяють авторам більш детально і точно виразити дії та події в тексті:

- Вчителька вчила учнів математиці, грамоті та природознавству.
- Я побачив весняні квіти, летючих птахів та сонце, яке сіяло яскравими променями.
- Ми плануємо відвідати музей, театр та кінотеатр під час нашої подорожі.

У сучасній українській мові багато суб'єктні та багато об'єктні речення часто поєднуються для надання тексту більшої точності та експресивності. Це допомагає авторам виразити складні відносини між суб'єктами і об'єктами та створити більш насичений мовленнєвий образ.

Багато суб'єктні та багато об'єктні речення в українській мові є важливим інструментом для виразності та логічності мовлення. Вони дозволяють більш точно виразити ідеї та інформацію в тексті, а також

створити багатофункціональний мовний образ. Дослідження цих типів речень мають велике значення для розвитку сучасної української мови та мовознавства.

Висновки до розділу 2

У другому розділі нашого дослідження ми розглянули способи вираження суб'єктів та об'єктів в українській мові. З'ясували, що існують різні види суб'єктів та об'єктів, а саме суб'єкт дії, суб'єкт стану, об'єкт дії і об'єкт стану. Для визначення суб'єкта та об'єкта в реченні ми враховуємо кілька аспектів, зокрема: категорія відмінка (роль суб'єкта та об'єкта може визначатися через категорію відмінка, де називний відмінок вказує на суб'єкт, та відповідає на питання «хто?, що?») а знахідний - на об'єкт, та відповідає на питання «кого? що?»); смисловий контекст (залежно від смислового контексту речення можна визначити, який із суб'єктів і об'єктів є головним і важливим для розуміння); порядок слів у реченні (часто суб'єкт розташовується перед дієсловом, а об'єкт - після нього); семантичні відмінності (суб'єкт та об'єкт можуть мати семантичні відмінності, що допомагають їх визначити)

Також ми виявили, що українська мова допускає існування багато суб'єктних та багато об'єктних речень, де може бути більше одного суб'єкта або об'єкта дії. Це розширює можливості висловлення відносин між суб'єктами та об'єктами в мовленні.

Отже, вивчення суб'єктно-об'єктних відносин та їх вираження в українській мові є важливою складовою навчання мови, а розуміння ролі категорії відмінка сприяє кращому розумінню мови та покращує навички перекладу.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТНО-ОБ'ЄКТНИХ ВІДНОШЕНЬ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ

3.1 Способи вираження «суб'єкта» та «об'єкта» в корейській мові

Корейська мова відноситься до групи аглютинативних мов, що означає, що вона використовує аглютинативну морфологічну структуру. Аглютинативні мови відрізняються тим, що вони використовують морфеми (морфеми - найменші значущі одиниці мови, які включають префікси, суфікси, закінчення тощо) для вираження граматичних і семантичних значень. В корейській мові аглютинативна природа є помітною в її системі відмінювання, вживанні часток, а також у структурі речень.

Корейська мова активно використовує суфікси та частки для вираження різних граматичних категорій, таких як числа, відмінки, часу дії, ступеня порівняння тощо. Наприклад, за допомогою відмінкових часток, корейська мова може вказати на суб'єкт, об'єкт, місце, час і інші граматичні аспекти в одному реченні.

Корейські частки класифікуються на відмінкові частки, допоміжні частки та частки сполучення. У корейській мові відмінок позначається відмінковими частками. Відмінкових часток сім: називний відмінок, загальний відмінок, знахідний відмінок, додатковий відмінок, знахідний відмінок, кличний відмінок і присудковий відмінок.

В корейській мові широко використовуються суфікси та частки для вираження різних граматичних категорій, таких як числа, відмінки, часу дії, ступеня порівняння та інші. Наприклад, корейська мова використовує відмінкові частки для вказівки на суб'єкт, об'єкт, місце, час та інші граматичні аспекти в одному реченні.

Лі Ік Соп (1999) вніс класифікацію корейських відмінків, поділяючи їх на шість основних категорій: називний відмінок, родовий відмінок, місцевий відмінок, знахідний відмінок, орудний відмінок і комітативний (з'єднувальний)

відмінок (ст. 19). Кожен з цих відмінків використовується для вираження певних граматичних аспектів у корейській мові і має свою функцію і сферу застосування. Ця класифікація граматичних відмінків допомагає в зрозумінні, як корейська мова виражає відношення між суб'єктом, об'єктом і контекстом в реченнях.

В корейській мові для визначення суб'єкту використовуються частки «*이/가*», які часто називаються номінативними маркерами. Вони вказують на суб'єкт дії в реченні і допомагають встановити, хто виконує певну дію. З іншого боку, для позначення об'єкта в корейській мові використовуються частки «*을/를*», які часто називаються викривальними маркерами. Ці маркери вказують на об'єкт дії в реченні і визначають, над чим виконується дія.

Маркери суб'єктів та об'єктів в корейській мові були предметом досліджень великої кількості вчених, таких як Мін Хьоншік, Кан Йонсе, Сон Хомін, Кім Чонбок, Ко Сокчу та інші. Вони вивчали граматичні особливості цих маркерів і їх роль у структурі речень корейської мови. Ці дослідження сприяли кращому розумінню того, як корейська мова виражає суб'єктно-об'єктні відношення та граматичну структуру речень.

Взаємодія мовця та слухача впливає на використання мовцем маркерів суб'єкта та об'єкта в корейській мові. Мовець, формуючи свої висловлення, робить припущення про рівень знань адресата і використовує відповідні мовні конструкції (Гівон, 1995). Наприклад, маркери суб'єкта (*이/가*) та об'єкта (*을/를*) використовуються, коли необхідно чітко визначити суб'єктно-об'єктні відношення та надати додаткову інформацію для правильного розуміння висловлення.

Слухач, з свого боку, спрямовує свої інтерпретації висловлення відповідно до наявних знань і інформації. Таким чином, використання чи відсутність маркерів суб'єкта та об'єкта (*이/가* та *을/를*) залежать від того, чи потрібні вони для належної обробки речення та передачі інформаційного

навантаження. Якщо висловлення потребує вказівки суб'єкта та об'єкта для зрозумілості, то маркери використовуються. В інших випадках, коли ця додаткова інформація не потрібна, вони можуть бути опущені.

Багато мов мають особливий порядок слів, у якому підмет і об'єкт можна визначити за їхнім місцем розташування в реченні. Зазвичай в цих мовах підмет передує об'єкту. Це означає, що суб'єкт завжди розміщується перед об'єктом у висловленні, і цей порядок слів є важливою характеристикою таких мов. Іншими словами, для визначення, хто робить дію і на кого вона спрямована, слід звертати увагу на послідовність слів у реченні.

Такий порядок слів зазвичай є характерним для більшості мов світу, і лише кілька мов використовують альтернативні порядки слів, де суб'єкт і об'єкт можуть мати інші позиції.

Проте на відміну від них корейська мова має чітку структуру речення та підлягає такому порядку *підмет-додаток-присудок*. Тому, порядок слів в корейській мові не завжди допомагає визначити суб'єкт та об'єкт в реченні. Однак, існує інший спосіб за допомогою якого можна їх ідентифікувати, а саме присутність часток.

Наприклад:

1) *준수가 책을 읽다.* – Джунсу читає книжку.

В цьому прикладі «*준수*» виступає в реченні суб'єктом, оскільки має номінативний маркер *가* і вказує на те, що саме ця особа робила дію, а слово «*책*» виступає об'єктом, оскільки містить частку знахідного відмінку *을*, і вказує на те, що саме над цим предметом виконувалася дія.

Однак ці частинки не завжди корисні для ідентифікації суб'єкта та об'єкта, оскільки ці частинки не завжди доступні або не завжди явно відображаються у реченні, як показано в наступних прикладах:

- 2) 준수 오늘 학교에 갔니? – Чи пішла Джунсу сьогодні в школу?
- 3) 준수가 어제 그 사과 먹었다. – Джунсу з'їла це яблуко вчора.
- 4) 준수 오늘 아침 먹었니? – Джунсу сьогодні поснідала?

В четвертому прикладі суб'єкт 준수 (Джунсу) не позначений номінативним маркером «가», так само як у п'ятому прикладі об'єкт 사과 (яблуко) не позначений маркером «를». В шостому прикладі ні суб'єкт 준수 (Джунсу), ні об'єкт 아침 (сніданок) не були позначені потрібними маркерами. Це пояснюється тим, що в розмовній корейській мові допускається упущення часток, на відміну від офіційного письмового стилю де написання часток є обов'язковим. Також зазначається, що частинки які позначають суб'єкт та об'єкт в реченні можуть бути опущені, коли речення має стандартний порядок слів, а саме *підмет-додаток-присудок*.

3.2 Категорія стану як основний спосіб реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в корейській мові

У аналізі дієслівних станів спостерігається різні підходи лінгвістів до цієї категорії. Деякі дослідники звертають увагу на семантико-граматичні відтінки суб'єктно-об'єктних відношень, що виражені в дієсловах. Інші вивчають стан, зосереджуючись на категоріях перехідності та неперехідності дієслів. Також існують науковці, які досліджують граматичну кореляцію суб'єктно-об'єктних відношень, інколи не враховуючи суб'єктні відношення з нульовим об'єктом. Вивчення дієслівних станів потребує ретельного розгляду цих підходів, оскільки кожен із них допомагає краще розуміти природу суб'єктно-об'єктних відношень в мові та виразити їх різні аспекти

Існує думка, що категорію стану в мові можна взаємно пов'язати з поняттями перехідності та неперехідності дієслів, і це відповідає

особливостям східнослов'янських мов. Зазначається, що у цих мовах існують лише два види стану дієслів: перехідні та неперехідні. До перехідного стану належать дієслова, де перехідність визначається їх лексичним значенням (наприклад, «учити» або «мити»), а також ті дієслова, які стають перехідними завдяки афіксам або префіксам (наприклад, «спати» – «проспати (щось)», «плакати» – «виплакати (очі)»). Цей підхід допомагає краще класифікувати дієслова за їхньою здатністю виражати стан та взаємодію із суб'єктом і об'єктом в мові.

Розбіжність у поглядах на категорію стану в мові частково обумовлена її складністю в слов'янських мовах. Складність полягає в тому, що стан може бути виражений різними лінгвістичними засобами, а поняття стану має семантико-граматичні відтінки, які не завжди однозначно виразні в мові.

Граматики мали різні підходи до визначення обсягу та граматичного змісту категорії стану в мові. Деякі науковці спостерігали в категорії стану відображення відносини дії до об'єкта, тобто як об'єкт сприймає або переживає дію. Інші розширювали поняття стану, включаючи до нього об'єктні відносини і різноманітні взаємодії з суб'єктом. Треті вчені намагалися обмежити поняття стану, розглядаючи його як відносини між дією і суб'єктом, де стан показує, як суб'єкт відноситься до власної дії.

Наприклад, у мові існують дві типи конструкцій: активні і пасивні, які використовуються для вираження відносин між суб'єктом, дією і об'єктом. В цих конструкціях морфологічним засобом, який визначає відношення, є форма дієслова. У активних конструкціях дієслово вживається у формі активного стану, тобто вказує на дію, яку виконує суб'єкт над об'єктом. У пасивних конструкціях дієслово вживається у формі пасивного стану, що вказує на те, що суб'єкт піддається дії, виконаній об'єктом або іншою особою. Ці конструкції відображають складні відносини між учасниками дії і створюють різні семантичні відтінки у мовленні.

Отже, категорія стану формується шляхом відображення протиставлення активності та пасивності, де граматичні значення активу та пасиву уявляють різне співвідношення між семантичним суб'єктом, дією та семантичним об'єктом. Ця відмінність виражена як у морфологічних особливостях дієслова, так і у синтаксичних конструкціях активу та пасиву. Разом вони створюють мовні засоби для вираження складних відносин між учасниками дії, що відтіняються різними семантичними відтінками у мовленні.

У сучасній корейській мові існує три стани:

- 1) активний: коли підмет повідомлення є суб'єктом дії або виконання дії;
- 2) пасивний: слугує для позначення дії, яка виконується суб'єктом, що виражається у реченні непрямим відмінком (підмет це об'єкт дії);
- 3) каузативний: позначає дію, яка виконується над об'єктом, виражається у реченні прямим и непрямим відмінками (суб'єкт-підмет не є виконавцем дії; він лише спонукає / стимулює до дії іншого суб'єкта) [25; с. 12].

3.2.1 Реалізація суб'єктно-об'єктних відношень в пасивному стані

Активний стан (능동태) у корейській мові є основним і найбільш поширеним способом вираження дії. В активних конструкціях суб'єкт виконує дію, і об'єкт, якщо присутній, піддається дії суб'єкта. Основна особливість активного стану полягає в тому, що вони використовуються для опису загальних дій, де суб'єкт виконує або ініціює конкретну дію.

Склад корейського активного речення зазвичай виглядає так: Суб'єкт – Об'єкт – Дієслово.

Приклад активного речення:

내가 사과를 먹어요. – Я їм яблуко.

У цьому прикладі «나» (я) – суб'єкт, «먹다» (їсти) – дієслово, «사과» (яблуко) – об'єкт. Суб'єкт виконує дію їди на об'єкті (яблуку).

Активний стан корейської мови є досить простим у використанні, і він є стандартним способом вираження дій у більшості речень.

Пасивний і каузативний стани в корейській мові становлять певні труднощі під час їх вивчення, і ці аспекти вимагають особливої уваги. Варто докладніше розглянути ці проблеми для зрозуміння їхньої складності та відмінностей від активного стану.

Дієслово в пасивному стані (수동태 або 피동태) висловлює дію, яку відчуває особа (або предмет) з боку іншої особи (або предмета). Особа, яка відчуває дію в реченні є підметом і оформляється частинками називного відмінка. Особа, яка є джерелом дії, оформляється часткою – 에 게.

Пасивний стан в корейській мові показує, що

– підмет піддається дії з боку іншої особи або предмета

– або, що в результаті певної дії воно знаходиться в якомусь певному стані (Лі Чонмін, 1977, ст. 21). Наприклад:

Актив: 제가 티비를 껐어요. – Я вимкнув телевізор.

Пасив: 티비가 꺼져 있어요. – Телевізор вимкнений.

В цьому прикладі ми бачимо, як в пасивному стані суб'єкт «저» зник, а об'єкт «티비» в пасивному стані сам зайняв позицію суб'єкта. Іншими словами, оригінальний об'єкт стає новим суб'єктом, представляючи дію, отриману від оригінального суб'єкта (Кан Сейон; 1986).

В корейській мові немає універсального способу утворення пасивного стану, і необхідно підбирати відповідний спосіб для кожного слова.

Відповідно у студентів, які вивчають корейську мову з'являються проблеми не лише з розумінням використання стану, а й правильним його формуванням.

Спочатку необхідно розглянути випадки використання пасивного стану. Активний стан показує історію та надає їй динамічного потоку. Однак, не обов'язково в кожному реченні вживати активний стан. Перш за все, якщо необхідно наголосити на об'єкті дії, доречно вжити пасивний стан.

Якщо об'єктом вчинку є відома людина, це підкреслюється використанням пасивного стану. Мало хто повідомить про вбивство американського президента Джона Кенеді, яке про це розповідається у наступному прикладі:

가비 오스왈드가 1963 년 11 월 22 일 미국 대통령 존 케네디를 암살했습니다 – 22 листопада 1963 року Гарві Освальд вбив американського президента Джона Кенеді.

В цьому реченні є прямий порядок слів та присутні як суб'єкт «가비 오스왈드가» так і об'єкт «존 케네디를».

Проте, в цьому випадку, речення 존 케네디 미국 대통령이 1963 년 11 월 22 일 해병에 의해 피격, 사망했다. (22 листопада 1963 року американського президента Джона Кенеді застрелив і вбив морський піхотинець) – набагато сильніше впливає на новини. Також, потрібно звернути увагу, що в цьому прикладі оригінальний об'єкт стає новим суб'єктом, представляючи дію, отриману від оригінального суб'єкта.

Людина, яка стріляла не тільки ще не встановлена, але й його відомість не можна порівняти з президентом Сполучених Штатів Америки. І само собою зрозуміло, що важливою частиною історії є те, що Кенеді застрелили, а не те, хто його застрелив. Таким чином ми позбавляємося від оригінального суб'єкта і наголошуємо на дії, а не на тому хто саме її виконав.

Отже, пасивний стан у корейській мові не обов'язково використовується лише для акцентування уваги на предметі дії. Він може застосовуватися і в

інших ситуаціях. Наприклад, коли виконавець дії невідомий або коли немає потреби вказувати на нього. Такий вживання пасиву допомагає зробити речення більш загальним і не фокусувати увагу на особі, яка здійснює дію.

Пасивний стан дозволяє носіям корейської мови підкреслити об'єкт або спростити вираз, особливо коли важко або неможливо визначити виконавця дії. Тому це важливий граматичний інструмент для побудови речень у різноманітних ситуаціях.

В активному реченні суб'єкт виступає виконавцем дії, виконуючи дію над об'єктом. У пасивному реченні суб'єкт знаходиться в підрядному стані і дію, що виконується над ним, виконує інший підмет або об'єкт. Пасивні стани служать засобом приховування або розмиття важливості чи особистості особи, яка виконує дію. У таких реченнях суб'єкт і об'єкт визначені менш чітко, що дозволяє використовувати пасивний стан з різною метою. Це може бути корисно, наприклад, коли важко знайти логічні докази або коли люди хочуть уникнути відповідальності за точність твердження.

Пасивна форма дієслова вживається для вираження дії, яка відбувається щодо предмета, який є підметом речення. Отже, іменник, що позначає об'єкт, утворить частку, що становить підмет. Тобто 이 / 가.

7) 교실이 깨끗이 정리됐다. – Клас був чисто прибраний.

8) 시간이 정해졌다. – Час був визначений (Юн Джеймс, 2001).

Якщо в реченні згадується предмет або особа, за допомогою якого над суб'єктом (підметом) вчиняються дії, то іменник, що позначає цей предмет/особу, оформляється частками – 예 (для неживих предметів) або – 예게 (для живих осіб).

9) 도둑은 경찰에게 잡혔다. – Злодій був пійманий поліцейським;

10) 문이 바람에 닫혔다. – Двері були зачинені вітром.

Особа, яка є джерелом дії, оформляється часткою – **에게**. Наприклад:

11) 나는 개에게 물렸어요. – Я був укушений собакою.

Важливо також відзначити, що дієслова пасивного стану можуть виражати дії, які відбуваються самостійно без участі будь-якої особи чи предмета. У такому випадку, ці дієслова будуть перекладатися на українську мову як пасивні дієслова, і часто вони матимуть закінчення на «-ся,» «-сь,» «-но,» або «-то». Наприклад:

12) 음악이 잘 들립니다. – Музику чути добре.

Отже, розгляд пасивного стану стає ключовим для студентів, що вивчають корейську мову, оскільки при перекладі таких речень важливо чітко розуміти та визначати наявність суб'єкта та об'єкта в реченнях. Особливість полягає в тому, що суб'єкт і об'єкт у пасивному стані можуть змінюватися, а частки, що їх позначають, можуть різнитися. Це ускладнює аналіз і переклад текстів, оскільки важливо точно визначити, на кого саме акцентується в конкретному контексті.

3.2.2 Реалізація суб'єктно-об'єктних відношень в каузативному стані

У лінгвістиці, каузатив вказує на стан, коли суб'єкт спонукає або змушує когось чи щось здійснювати дію або перебувати у певному стані. Зазвичай, каузатив вводить новий фактор або причину в речення, і в результаті оригінальний суб'єкт стає об'єктом впливу чи зміни стану (Храковський, 1990).

Каузація визначає причинно-наслідкові зв'язки між різними ситуаціями, де одна ситуація спричинює виникнення іншої. Ця лінгвістична категорія грає важливу роль у сприйнятті та передачі причинно-наслідкових відносин в людському житті та комунікації. Каузативні відносини є загальними та універсальними, оскільки кожна дія має свою причину і наслідок, і не існує явища, що б не було б зумовлено якоюсь причиною та не мало б наслідків.

Суб'єкт встановлює причинно-наслідкові зв'язки між явищами дійсності в процесі з'ясування залежності даного предмета або явища від інших. Як справедливо зазначає Є.А. Дадуева (2008), саме конструкції з каузативного дієсловами відносяться до основних засобів вираження каузативного значення в сучасній корейській мові.

Розглянемо декілька прикладів:

13) 나는 공부를 한다. – Я вчуся.

14) 부모님이 나에게 공부를 하게 한다. – Батьки змушують мене вчитися.

В першому прикладі ми бачимо звичайний порядок слів з присутнім суб'єктом «나». В другому прикладі ми бачимо новий суб'єкт «부모님» та «나» який перейняв на себе роль об'єкта завдяки частці 에게.

Іменник, суб'єкт, який змушують виконувати дію / приймати стан, або іменник, що виражає суб'єкт над яким здійснюють дію, можуть оформляти часткою -에 (для неживих предметів) / -에게 (для людей / тварин), і також -을 / -를. -에 / -에게 використовується в разі, коли у дії, зробленою над суб'єктом, або дії, яке суб'єкт змушують робити, є об'єкт. Наприклад:

15) 엄마가 아이에게 옷을 입혔다. – Мати одягнула на дитину одяг.

엄마 – суб'єкт 1, 아이 – суб'єкт 2, 웃 – об'єкт

을 / -를 використовується в разі, коли такий об'єкт відсутній:

16) 나를 웃기지 마요. – Не сміши мене.

17) 아이를 무릎에 앉혔다. – Дитину посадили на коліна.

У корейській мові каузатив теж може бути утворений двома способами, в залежності від того, що ми хочемо сказати. Якщо ж мається на увазі створення умов, ініціювання виконання дії іншим суб'єктом, то використовується складений присудок -게 하다 / 만들다. З складеними дієсловами на 하다 так само може бути використане дієслово 시키다, яке займає місце 하다 (Ві Хекьон, 1998).

Розглянемо приклад:

18) 아버지가 어머니에게 김치를 먹인다. – Тато годує маму кімчі.

Каузатор 아버지 вживається в називному відмінку; каузований (або спонукований) суб'єкт 어머니에게 має форму давального відмінка; семантичний об'єкт дії 김치를 вживається у знахідному відмінку; дія виражена каузативним дієсловом 먹이다, утвореним шляхом додавання до основи дієслова 먹다 (є, їсти) суфікса 이: 먹 + 이.

При утворенні таких конструкцій до значення вихідного дієслова додається значення каузації, яка зазвичай перекладається словами «робити так, щоб...», «змусити робити (що-небудь)» (Сон Джеджун, 1991).

19) 선생님은 지각한 학생들에게 청소를 시키셨다. – Учитель, змусив прибирати студентів, що запізнилися.

20) 그 사람이 나를 슬프게 했어요. – Він мене засмутив.

21) 학생들에게 책을 읽게 했어요. – Студентів змусили читати книгу.

В 19 прикладі слово «선생님» є каузатором, спонукований суб'єкт «학생들» має форму давального відмінка. В 20 прикладі каузатором виступає слово «그 사람», спонукований суб'єкт «나» вживається в знахідному відмінку. В 21 прикладі каузатор відсутній, спонукований суб'єкт «학생들» має форму давального відмінку, семантичний об'єкт дії «책» вживається у знахідному відмінку.

Таким чином, ми можемо зробити висновок про те, що каузативні дієслова, будучи основним засобом вираження каузативності в мові, визначаються як дієслова, які мають граматичне значення «змусити», «дати можливість», «веліти», «попросити допомогти», «дозволити», «заборонити», «дати об'єкту вчинити дію або перейти в новий стан» (Навроцька, 2011).

Каузативне дієслово, введене в реченні, надає можливість виконавцю дії (суб'єкту) змушувати або спонукати іншу особу або об'єкт виконати певну дію. Ця функція є важливою в комунікації та діловому спілкуванні, де часто потрібно виразити причинно-наслідкові відносини, або діючу особу бажає змусити іншу виконати певну дію. Таким чином, каузативні відносини є необхідним елементом в мовленні, який допомагає у вираженні причинно-наслідкових зв'язків та впливу однієї ситуації на іншу.

Ця форма дієслова/прикметника вказує на те, що одна особа або предмет викликає або змушує іншу особу або предмет виконувати певні дії або впливає фізично на конкретну особу/предмет, що призводить до виникнення певної ситуації. Іншими словами, ця форма вказує на ініціацію дій однією особою або предметом, які відбуваються з іншою особою/предметом (або самими здійснюються цими особами/предметами), ставлячи їх в причинно-наслідкові відносини. Саме через цю причину ця форма отримала назву «каузатив» (англ. causative «причинний») (Чон Хонйон, 2006).

Приклади використання каузатива в українській мові включають такі пари слів, як «одягати» або «змушувати одягатися», «годувати» або «примушувати їсти», «смішити» або «змушувати сміятися». Наприклад, коли ми використовуємо «одягати», ми часто маємо на увазі безпосередній вплив одного суб'єкта на іншого з метою надягнення на нього одягу (хоча слово може також мати переносне значення, наприклад, «надавати/купувати комусь одяг»). З іншого боку, вираз «змушувати одягатися» може викликати уявлення дбайливої матері, яка настійливо вбирає свою дитину, забезпечуючи теплий одяг. У цьому випадку один суб'єкт створює умови для того, щоб інший суб'єкт виконав певні дії, а саме, вдягнувши на себе одяг.

3.3 Багато суб'єктні та багато об'єктні речення в корейській мові.

Багато суб'єктні речення в корейській мові можна розглядати як результат особливостей мовної структури. Однією з цих особливостей є те, що корейська мова використовує однакову синтаксичну форму як для прикметників, так і для відносних речень. Це може призвести до ситуацій, де суб'єктне речення може виражати і описовий характер, який характерний для прикметників, і відносний характер, який використовується для вказівки на об'єкт. Тобто, мовець може використовувати одну і ту ж граматичну конструкцію для опису суб'єкта та об'єкта, залежно від контексту та специфіки речення.

Ця особливість корейської мови підкреслює важливість аналізу контексту та розуміння смислу речення. На перший погляд, однакова форма може вказувати на різні граматичні функції, тому для правильного розуміння необхідно враховувати широкий контекст та взаємодію між елементами речення в корейській мові.

Багато об'єктні речення в корейській мові можуть бути розглянуті через призму ситуацій неповного об'єднання об'єктів. Основна ідея полягає в тому,

що в корейській мові декілька об'єктів можуть об'єднуватися в одному реченні, і, при цьому, не кожен з цих об'єктів обов'язково вимагає відмінкового маркера «을/를».

Подібно до цього, багато об'єктні речення можна розглядати як ситуації неповного включення суб'єкта. Це означає, що не обов'язково кожний аспект дії чи події, пов'язаний із суб'єктом, повинен бути включений до речення як окремий об'єкт. У таких випадках, смислові зв'язки між суб'єктом та дією регулюються контекстом та особливостями мови, і відмінковий маркер може не вживатися для всіх можливих об'єктів, які мають стосунок до суб'єкта./

Отже, для розуміння об'єктних та суб'єктних речень в корейській мові необхідний уважний аналіз контексту та урахування специфічних мовних властивостей, оскільки маркери можуть вживатися в різних контекстах.

Дуже мало мов дозволяють основним реченням мати більше одного суб'єкта, але корейська – одна з них. Багато корейських авторів визнають це явище і навіть просте речення «제가 김치가 좋아요» (мені подобається кімчі) може бути прикладом. Оскільки в цьому прикладі ми маємо два суб'єкта «제가» та «김치가» .

Со Хомін (1999) наводить такі приклади:

22) 와이키키가 경치가 좋다. – Вайкікі має гарний пейзаж.

23) 이 집이 지붕이 위가 구멍이 났다. – У верхній частині даху цього будинку є отвір.

У другому прикладі ми бачимо аж чотири суб'єкта: «집이», «지붕이», «위가», «구멍이».

Йон Джахун і Люсьєн Браун (2016) також наводять кілька прикладів, з більш чітким наголосом на першому суб'єкті:

24) 제가 뱀이 싫어요. – Це я ненавиджу змії;

25) 유미가 동생이 예뻐요. – Це Юмі, чия молодша сестра гарна.

Мартін (1992) представляє ще кілька речень, які крім двох суб'єктів, мають фокус:

26) 그는 성미가 신경질이 아니다. – Він не нервує з приводу свого характеру.

27) 어머니는 두메 생활이 아주 넉넛머리가 났다. – Його мати ненавиділа життя у глушині.

Це незвичне явище викликає непорозуміння, і жоден з вищезазначених дослідників не дали зрозумілого і чіткого пояснення.

Сон (1999) повідомляє, що багато суб'єктне речення, як речення 25, походить від:

28) 유미의 동생이 예뻐요. – Молодша сестра Юмі гарна.

в якому перше предметне закінчення (이/가) замінено присвійним закінченням 의. Але пояснення цього висновку не дано. Сон (1999) відкидає це «пояснення» з наступних підстав:

1. «Молодша сестра Юмі вродлива» – це не те саме, що «Це Юмі, чия молодша сестра вродлива». Перше – висловлювання про молодшу сестру Юмі, а друге – висловлювання про саму Юмі;

2. Існують багато суб'єктні речення, які, якщо змінити перше закінчення відмінка на присвійне, стають неправильно сформульованими або надто абстрактними.

Як приклад можна навести такі речення:

29) 오늘 날씨가 눈이 내리겠다. – Сьогодні погода може бути сніжною / може включати сніг.

30)오늘 날씨의 눈이 내리겠다. – Сніг сьогоднішньої погоди може випасти.

Цей приклад, зокрема, заперечує будь-яку можливість «подібності» між суб'єктним закінченням і присвійним закінченням, що є поясненням багато суб'єктних речень корейською мовою.

Йон і Браун (2016) не вникають у проблему і просто заявляють, що це «складний аргумент, котрий досі обговорюється корейськими лінгвістами» (ст. 97). Мартін (1992) дає кілька багато суб'єктних речень, у яких суб'єкт, що закінчується 이/가 першого суб'єкта, може бути замінений присвійним закінченням 의, підтримуючи пояснення речення 28, але визнає, що обидва речення не є рівнозначними. Мартін (1992) також зазначає, що «певні поєднання суб'єкта та дієслова утворюють зв'язані ідіоми» (ст.284).

Щоб знайти задовільне пояснення, нам потрібно розглянути прикметники, зокрема корейські прикметники. Прикметник описує властивість іменника. Його можна приєднати безпосередньо до іменника («атрибутивно») або пов'язати з іменником через дієслово («предикативно»). Прикладами, у яких використовується прикметник «гарний», є:

красива квітка: «красива» – це атрибут, і слово «красива» вживається атрибутивно;

квітка прекрасна: «прекрасна» – це присудок, а слово «прекрасна» вживається предикативно.

Усі прикметники корейською мовою є дієсловами, які називаються «описовими дієсловами». Наприклад, описовий дієслівний корінь 예쁘 - означає «бути гарним». Основу можна продовжити в атрибут за допомогою закінчення 은/ㄴ, а в предикат – через закінчення 아/어요, 다 та багато інших:

31) 예쁜 꽃. – Гарна квітка (вживається атрибутивно);

32) 꽃이 예쁘다. – Квітка прекрасна (вживається предикативно);

Давайте розглянемо та проаналізуємо різницю між наступними реченнями:

33) 그 꽃이 예쁘다. – Ця квітка гарна;

34) 그 나라가 경치가 좋. – У цій країні гарні пейзажі.

В першому прикладі ми можемо побачити один суб'єкт «꽃이» та предикативний прикметник «예쁘다», який описує суб'єкт. В другому ж прикладі ми маємо два суб'єкта «나라가» та «경치가» та предикативний прикметник «좋다», який описує другий суб'єкт.

Повернемося до 25 прикладу :

유미가 동생이 예쁘다. – Це Юмі, чия молодша сестра гарна.

У граматичному відношенні (єдиний) суб'єкт предиката 예쁘다 – «гарненький» є 동생 – «молодший брат або сестра», а (одиначний) суб'єкт предиката 동생 예쁘다 описується «молодша сестра гарненька» є 유미 – «Юмі». Юмі не є суб'єктом для «гарненька»; в цьому прикладі нічого про зовнішність Юмі не йдеться.

Два наведені вище дієслова дозволяють мати різні суб'єкти: дієслово 예쁘 – «бути гарним» може описувати будь-який суб'єкт, але дієслово 동생이 예쁘 – «молодша сестра красива» може бути пов'язане лише з людиною, у якої в якості суб'єкта є молодша сестра. Це два різні дієслова, кожен зі своїм певним суб'єктом.

Побудова кореня описового дієслова може відбиватися шляхом використання іншого описового дієслівного кореня та відповідного суб'єкта, і цей процес може повторюватися відповідно до потреби.

Наступні два речення ще раз демонструють близьку структурну, морфологічну та функціональну подібність між прикметниками та відносними реченнями корейською мовою (і дуже різні способи їх вираження українською мовою).

35) 프랑스는 역사가 긴 나라입니다. – Франція – країна з давньою історією.

36) 이것 제가 쓴 편지입니다. – Це лист, який я написав.

Важко було б зрозуміти речення 35, не усвідомлюючи, що *역사가 긴* – це прикметник, «історія якого довга», що походить від описового кореня *역사가 기* – «історія довга»: Франція – це країна, яка має довгу історію.

Нарешті, ми маємо пояснити речення, включаючи дієслово дії. Аргумент, по суті, такий самий, як і вище: речення *벌레가 먹는다* – означає «черви їдять», а при видаленні закінчення + *다* воно може служити описовим значенням, «такий, якого черви їдять». З суб'єктом *사과가* – «яблуко» ми отримуємо «Яблуко, яке їдять черви».

Окрім того, цікаво зазначити, що закінчення – (*으*) ㄴ використовується у реченні 35 для створення атрибутивно вживаного прикметника, а у реченні 36 – для створення атрибутивно вживаного минулого (*쓴* – «написав») відмінка. Це свідчить про те, що основною функцією – (*으*) ㄴ є створення атрибутів.

Пояснення багато суб'єктних речень знаходить підтвердження принаймні у двох особливостях мови. Перший – це розміщення прикметникових підсилювачів на кшталт *아주* «дуже» чи *제일* «найбільш». Вони розміщуються безпосередньо перед прикметником, як у цьому предикативному вживанні прикметника:

37) 유미가 제일 예쁘다. – Юмі найгарніша.

З описовим реченням ми знаходимо:

38) 누가 제일 나이가 많아요? – Хто найстарший?

Якщо припустити, що 제일 знову ставиться перед прикметником, це говорить про те, що 나이가 많다 є предикатом, а не 많다, що відповідає нашому аналізу. Ми побачили той самий ефект у прикладі 7.

Іншою характерною рисою є участь «поважного» суб'єкта у цих конструціях. Часткою, що вказує на гонорифічний суб'єкт, є – 으시, яка використовується відразу після основи зміненого дієслова в реченнях, де суб'єктом є особа, якій виражається повага. Його можна порівняти із вживанням “Sie” німецькою мовою або “vous” французькою мовою.

Йон та Браун (2016) наводять приклад багато суб'єктного речення із шанованою особою як суб'єктом (почесне закінчення предмета – + 께서):

39) 할아버지께서 수염이 많으시다. – У діда густа борода.

Автори висловлюють своє м'яке здивування тим, що хоча, мабуть, саме «борода» є суб'єктом до «бути багатьма», дієслово все-таки приймає почесну частинку. У нашому аналізі «дідусь» є прямо (почесним) суб'єктом предиката, що складається з описового кореня 수염이 많-, продовженого почесною частинкою та закінченням – 으시 + 다.

Поряд із багато суб'єктними реченнями корейська мова також дозволяє багато об'єктні речення, хоча їх використання менш поширене, ніж багато суб'єктних. Наведемо кілька прикладів:

40) 라디오를 병을 냈다. – Його радіо вийшло з ладу.

41) 물고기를 배를 탄다. – Він чистить рибу.

Приклад із більш ніж двома об'єктами навели Лі Інхі, Пак Міджон (2016)

42) 존이 매리를 팔을 왼쪽을 때렸다. – Джон вдарив Мері по лівій стороні руки.

Зазвичай дія відбувається на шкоду першому об'єкту, але не завжди:

43) 누나가 동생을 옷을 입힌다. – Сестра одягає свого маленького брата.

Пояснення в основному таке ж, як і для багато суб'єктних речень: подібно до того, як описовий корінь може поєднуватися зі своїм суб'єктом, утворюючи новий описовий корінь, перехідний корінь може поєднуватися зі своїм об'єктом, утворюючи новий перехідний корінь. Перехідне дієслово 입히다 – «змусити носити», тему каузативного стану ми розглядали в попередніх розділах, поєднується з об'єктом 옷 – «одяг», утворюючи нове перехідне дієслово, 옷을 입히다 – «змусити носити одяг» що можна перекласти також як «одягатися». І це перехідне дієслово приймає інший об'єкт, 동생 – «молодший брат чи сестра», що дає неперехідне дієслово 동생을 옷을 입히다 – «одягати молодшого брата або сестру». Поставлення суб'єкта, 누나- «старша сестра», і заміна словникового закінчення 다 за активним закінченням теперішнього часу + ㄴ다 дає нам речення вище.

Якщо ми говоримо про бабусю, яка одягає когось ми матимемо

44) 할머니께서 손주를 옷을 입히신다. – Бабуся одягає онука.

з почесною частинкою께서 + активне закінчення + (으)신다.

Трансформація дієслова та його об'єкта в нове дієслово – це добре відоме явище в мовознавстві і називається об'єднанням об'єктів. Це трапляється в ряді менш відомих мов, наприклад, в США та Канаді, але, що помітно, англійська мова в процесі вдосконалення, і може наводити приклади.

У більшості мов, які демонструють об'єднання об'єктів, новостворене дієслово є єдиним словом, як і, наприклад, в англійській, але в корейській мові об'єкт залишається окремим, а зв'язок менш тісним: корейська демонструє неповне об'єднання об'єктів.

У світлі того, що багато об'єктних речень корейською мовою розглядаються як неповні об'єднання об'єктів, багато суб'єктні речення корейською мовою можна розглядати як однаково неповні включення предмета, поняття, яке не відоме в лінгвістиці. Мовою, що володіє цією функцією, може бути лише корейська та японська, як мінімум.

Корейська мова має принаймні два описові дієслова, які показують повне включення предмета: **맛있다** «бути смачним», що складається з **맛** – «смак» та **있다** «є»; та **배고프다** – «бути голодним», що складається з **배** – «живіт» та **고프다** – «голодувати».

Повне включення суб'єкта в корейській мові все ще триває.

Розміщення дієприслівників за межами іменниково-дієслівного комплексу, а не поруч із дієсловом, вважається Мітхуном ознакою об'єднання об'єктів. У тому ж ключі розміщення **제일** – «най» поза іменниково-дієслівним комплексом **나이가 많** – «багато років» у реченні 19 може сприйматися як ознака об'єднання суб'єкта.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі ми детально розглянули способи вираження суб'єктів та об'єктів в корейських реченнях. Однією з ключових лінгвістичних особливостей корейської мови є система відмінка, яка грає важливу роль у визначенні суб'єкта та об'єкта в реченні.

Система відмінка в корейській мові складається з відмінкових часток, які допомагають вказати роль кожного елемента в реченні. Ці відмінкові частки визначаються відповідно до морфологічних та синтаксичних особливостей кожного слова в реченні.

Зокрема, називний відмінок « $\circ$ }/ 가 » використовується для вираження суб'єкта, вказуючи, хто виконує дію в реченні. Знахідний відмінок « 을/를 » використовується для вираження об'єкта, тобто того, на кого чи що спрямована дія. Ця система відмінка надає чіткі позначення ролей суб'єкта та об'єкта у реченні, що полегшує їхнє розуміння для говорючого та слухача.

Крім того, у цьому розділі ми розглянули важливу роль категорії стану у реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в корейській мові. Категорія стану дозволяє визначати активність чи пасивність дії, а також відношення між суб'єктом та об'єктом. Також ми обговорили складності, які виникають під час перекладу пасивних та каузативних речень. Основна трудність полягає в тому, як правильно визначити головний суб'єкт та об'єкт в реченні, оскільки реалізація суб'єктно-об'єктних відношень у пасивних та каузативних формах суттєво відрізняється від активного стану. Було виявлено, що в корейській мові для визначення суб'єкта та об'єкта в таких конструкціях використовуються інші частки та структури, що додає додатковий рівень складності до процесу перекладу.

В ході дослідження було також визначено, що в корейській мові можливе існування багатосуб'єктних та багатооб'єктних речень. Такі речення мають свої особливості та складнощі в розумінні.

РОЗДІЛ 4

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУБ'ЄКТНО-ОБ'ЄКТНИХ ВІДНОШЕНЬ В КОРЕЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

В сучасному світі мовознавства, а особливо в аспекті порівняльного аналізу мовних структур, однією з важливих областей дослідження є аналіз суб'єктно-об'єктних відношень у мовах різних лінгвістичних систем. Однією з таких мов, яка привертає увагу дослідників, є корейська мова. В той час для українських мовознавців є важливим дослідження рідної мови. Обидві мови представляють великий інтерес для порівняльного аналізу з точки зору суб'єктно-об'єктних відношень, адже вони мають свої унікальні морфологічні та синтаксичні особливості, що впливають на спосіб вираження цих відношень.

Незважаючи на велику різницю між українською та корейською мовами, об'єкт і суб'єкт є загальними лінгвістичними концепціями, які грають важливу роль в обох мовах. Об'єкт – це сутність або предмет, на який спрямована дія в реченні, і він відповідає на питання «що?» або «кого?». Суб'єкт – це та сутність або особа, яка виконує дію і відповідає на питання «хто?» або «що?». Ці поняття є основними для структури речень і визначення відносин між словами в обох мовах. І хоча способи вираження об'єкта та суб'єкта можуть бути різними в обох мовах (через відмінкові частки у корейській мові та відмінкові закінчення в українській мові), ці поняття залишаються загальними та важливими для розуміння структури речень в будь-якій мові.

Отже, ця спільна основа допомагає лінгвістам та вивчаючим ці мови розуміти фундаментальні аспекти синтаксису та структури мови в контексті їх власних граматичних особливостей.

По-перше, українська мова має розвинуту відмінкову систему, що використовується для вираження синтаксичних та семантичних відношень між словами у реченні. Ця система включає в себе сім відмінків: називний,

родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий та кличний. Кожен відмінок відповідає на певне питання та вказує на роль слова в реченні.

У відмінковій системі української мови є кілька важливих відмінків. Називний і знахідний відмінки вважаються центральними, оскільки вони мають найбільше значення у вираженні семантико-синтаксичних функцій суб'єкта і об'єкта в реченні. Називний відмінок пов'язаний з функцією підмета, тоді як знахідний – з функцією сильнокерованого придієслівного другорядного члена. Давальний відмінок вважається напівпериферійним і частково пов'язаним з функцією адресата дії, він корелює з функцією напівсильнокерованого придієслівного другорядного члена.

Орудний відмінок перебуває на периферії системи і часто використовується в ролі інструментального словосполучення, діяльності. Місцевий відмінок зазвичай використовується для вираження обставини місця у реченні. Родовий відмінок має похідний характер і зазвичай використовується для конденсації висловлювання, перетворюючи речення в словосполучення. Кличний відмінок, який перебуває на периферії, має синкретичний характер і використовується для різних первинних функцій.

Ця категорія зумовлює зміну форм слів, включаючи їхні закінчення, залежно від їхньої ролі та функції в реченні. Тобто, це мовний механізм, де слова можуть зазнавати морфологічних змін у формах відмінкових закінчень, щоб відобразити їхню синтаксичну та семантичну роль у конкретному реченні.

Називний відмінок є ключовим українського мовлення, оскільки він використовується для номінації будь-якого об'єкта чи предмета у навколишньому світі. Цей відмінок також вказує на суб'єкт дії, тобто особу або предмет, які виконують дію чи становлять об'єкт думки. В інших словах, називний відмінок позначає предмет чи особу, про якого чи яку мова йде в конкретному контексті:

кіт сидить на столі; яблуко дуже смачне; діти грають у парку.

У кожному з цих речень називний відмінок допомагає вказати на конкретний предмет (кіт, яблуко, діти), що є суб'єктом у даному контексті.

Знахідний відмінок відіграє важливу роль у вираженні функції об'єкта, що піддався впливу або дії. У структурі висловлення, цей відмінок передається через форму іменника, який вказує на конкретні об'єкти або понятійні ситуації, що існують в реальному світі, але не мають власного самостійного існування поза людською діяльністю. У цій системі відмінок відіграє важливу роль у вираженні об'єктної функції:

я бачив великий стіл; вона купила смачний торт; діти малюють цікавий малюнок.

У цих прикладах, іменники (стіл, торт, малюнок) позначають об'єкти, до яких застосовується знахідний відмінок.

Щодо корейської мови, важливо відзначити, що вона володіє своєрідним підходом до синтаксичних структур та виразу відносин між словами. У корейській мові використовуються граматичні частинки, які відіграють ключову роль у позначенні синтаксичних функцій, і цей підхід відрізняється від використання відмінків у слов'янських мовах.

Кім Кіхек (1989), концепція відмінка в корейській граматиці визначалася традиційно на основі форми конкретного відмінкового маркера та його функції в реченні. Отже, відмінок у корейській мові – це складна граматична категорія, яка об'єднує в собі форму, функцію та значення. Це робить її особливо цікавою областю для вивчення, оскільки вона відрізняється від традиційних відмінкових систем і може здати на те, що мова має унікальні особливості у вираженні відносин між словами та структурах речень.

Погляди Лі Хісина (1953) на природу відмінка надають цій граматичній категорії цікавий інтерпретативний підхід. Згідно з Лі Хісин, він визначає відмінок як «частку, яка дозволяє частці встановлювати лише одне конкретне значення з іншим словом.» Такий підхід розглядає відмінок як граматичну категорію, яка визначає значення слова в контексті. Він також розуміє

відмінок як «тип і зв'язок компонентів речення,» що вказує на важливість відмінка в синтаксичних структурах. Лі Хі Син також розглядає відмінок як «кваліфікацію, яку зміна виразу має для інших елементів у реченні» Такий підхід свідчить про те, що відмінок впливає на взаємодію слів у реченні та надає контексту багато значень. Таким чином, Лі Хі Син допомагає розширити наше розуміння природи та функцій відмінка в корейській мові.

Лі Іксон (1991) вніс класифікацію корейських відмінків, поділяючи їх на шість основних категорій: називний відмінок, родовий відмінок, місцевий відмінок, знахідний відмінок, орудний відмінок і комітативний (з'єднувальний) відмінок. Кожен з цих відмінків використовується для вираження певних граматичних аспектів у корейській мові і має свою функцію і сферу застосування. Ця класифікація граматичних відмінків допомагає в зрозумінні, як корейська мова виражає відношення між суб'єктом, об'єктом і контекстом в реченнях.

У корейській мові, називний відмінок (주격) відіграє важливу роль у синтаксисі речень. Цей відмінок використовується для вказівки підмета у реченні, відповідаючи на питання «хто?» або «що?» і допомагає встановити основний іменник або предмет, який виконує дію у реченні:

친구가 방문했어요 (прийшов друг у гості); 커피가 아주 향긋해요 (кава дуже запашна).

Називний відмінок, позначений частками «이/가» вказує на підметну роль у реченні, і основний іменник, до якого він відноситься, стає підметом дії та виражає суб'єкт у реченні.

Знахідний відмінок (목적격) у свою чергу відповідає на питання «кого?», «що?» та позначається частками «을/를». Цей відмінок використовується для вказівки додатка, тобто об'єкта в реченні:

사과를 먹다 - їсти яблуко (де «사과» - яблуко, «를» - частина, що позначає об'єкт).

Використання категорії відмінків у корейській та українській мовах має суттєві відмінності, але обидві мови використовують цю категорію для визначення суб'єкта та об'єкта в реченнях.

Українська мова використовує систему відмінків, де кожний відмінок відповідає певній граматичній функції. Наприклад, називний відмінок позначає суб'єкт речення, а знахідний відмінок вказує на об'єкт дії. Відмінкові закінчення допомагають ідентифікувати ролі суб'єкта та об'єкта в реченні. Наприклад, «Кіт ловить мишу» – де «кіт» перебуває в називному відмінку як суб'єкт, а «мишу» в знахідному відмінку як об'єкт.

У корейській мові система відмінків виражена через використання часток. Наприклад, частки «이/가» вказують на суб'єкт, а частки «을/를» вказують на об'єкт. У корейській мові, подібно до української, використання цих часток допомагає визначити ролі суб'єкта та об'єкта у реченні. Наприклад:

- 고양이가 쥐를 잡아요. – Кіт ловить мишу.

Де «고양이» вказує на суб'єкт за допомогою частки «가», а «쥐» вказує на об'єкт за допомогою частки «를».

Отже, обидві мови використовують відмінки чи відмінкові частки для визначення суб'єкта та об'єкта в реченнях, хоча сама система та конкретні маркери відмінків відрізняються.

По-друге, у реалізації суб'єктно-об'єктних відношень як у корейській, так і в українській мові, важливу роль відіграє категорія стану, що виражена граматично. Дієслівна категорія стану визначає взаємозв'язок між дією, суб'єктом дії і об'єктом, на який спрямована дія. Ця категорія не застосовується до всіх дієслів, а лише до перехідних і неперехідних дієслів

У сучасній українській мові виділяють активний і пасивний стани, а також зворотні дієслова, які утворюють пасивне значення за допомогою постфікса -ся.

Активний стан характерний для всіх перехідних дієслів, які означають дію, спрямовану на безпосередній об'єкт. В цих реченнях об'єкт виступає у формі знахідного відмінка без прийменника. Наприклад:

- *Студенти* вивчають іноземні **мови**
- *Вчитель* пояснює **правила** граматики.

Пасивний стан властивий неперехідним дієсловом, які мають постфікс -ся. Вони також означають дію, але у таких реченнях об'єкт, який в інших випадках був би прямим додатком, виступає у ролі підмета. Реальна виконавча особа, яка здійснює дію, може або не називатися в реченні.

Наприклад:

- Активний стан: «Митець малює картину великою палітрою».
- Пасивний стан: «Картина малюється великою палітрою».

Пасивні конструкції є важливою складовою усіх функційних стилів сучасної української мови. Проте, їх найбільше використовують у текстах наукового та офіційно-ділового стилів. Це пояснюється тим, що пасивний стан дозволяє акцентувати увагу на самій дії, а пасивні конструкції, з відсутністю вказівки на конкретного виконавця дії, забезпечують комунікативну точність та зрозумілість викладу інформації, що є важливим для наукового та офіційного стилів мовлення.

Згаданий факт свідчить про те, що пасивні конструкції допомагають уникнути вказівки на конкретного виконавця дії та надають текстам офіційного та наукового характеру офіційності та об'єктивності.

У реченнях пасивного стану визначення суб'єкта та об'єкта може бути не таким простим, оскільки пасив намагається акцентувати увагу на самій дії чи об'єкті, що переживає дію, та зазвичай приховує або ускладнює вказівку на конкретний виконавець. В пасивних реченнях зазвичай не вказується, хто саме виконав дію. Це може створити неоднозначність в розумінні, оскільки важливо знати, хто виконав дію.

Наприклад:

- Шкільні кабінети обладнали технічними засобами навчання.

Помилково в цьому реченні можна виділити слово «кабінети» як суб'єкт в називному відмінку множини, які виконують дію «обладнали», проте якщо уважніше прочитати речення, можна звернути увагу, що саме над ними і була виконана дія.

У пасивних конструкціях видно, як об'єкт стає підметом, і дія спрямовується на нього.

У корейській мові категорія стану грає надзвичайно важливу роль у вираженні суб'єктно-об'єктних відношень, і має багато нюансів і відмінностей від української мови. На відміну від української мови, де стани можуть бути активними чи пасивними, у корейській мові ця категорія також включає каузативний стан.

Каузативний стан у корейській мові використовується для вираження дії, що стосується об'єкта, але була здійснена суб'єктом через дієслово каузативу. Це означає, що суб'єкт призводить до виконання дії з об'єктом іншою особою чи об'єктом. В корейській мові ця категорія використовується дуже часто, і вона надає багато можливостей для вираження суб'єктно-об'єктних відношень.

Крім того, категорія стану в корейській мові має більше нюансів і ділиться на багато підкатегорій, що дозволяє виразити різні відношення між суб'єктом і об'єктом. Це допомагає точніше передавати сенс речення і виражати більше відтінків суб'єктно-об'єктних відношень.

Загалом, в корейській мові категорія стану є важливим інструментом для вираження суб'єктно-об'єктних відношень та нюансів в комунікації.

Так, можна сказати, що відмінність у реалізації суб'єктно-об'єктних відношень в українській та корейській мовах полягає в основних лінгвістичних засобах.

Українська мова використовує категорію відмінків для визначення суб'єкту та об'єкта в реченні, тоді як корейська мова акцентує увагу на категоріях стану, каузативу та інших граматичних особливостях, які дозволяють виразити суб'єктно-об'єктні відношення. Важливо розуміти ці відмінності для правильного використання та розуміння обох мов.

Висновки до розділу 4

У даному розділі ми провели порівняльний аналіз та визначили основні відмінності та особливості у засобах вираження суб'єктно-об'єктних відношень в корейській та українській мовах. Ми докладно розглянули категорію відмінку в обох мовах, а також проаналізували категорію стану та її важливість у реалізації суб'єктно-об'єктних відношень як в корейській, так і в українській мовах.

Зазначено, що категорія відмінку відрізняється в обох мовах через особливості кожної з них, та відіграє більшу роль у вираженні суб'єктно-об'єктних відношень в українській мові, ніж в корейській мові.

Також ми розглянули категорії стану в українській та корейській мовах та визначили спільні та відмінні риси в обох мовах. Зазначено, що через рідке вживання пасивного стану в українській мові та більшу розгалужену систему категорії стану в корейській мові, категорія стану відіграє більшу роль у відношенні суб'єктно-об'єктних відношень в корейській мові, ніж в українській мові.

Додатково, ми розглянули складнощі знаходження суб'єктів та об'єктів в реченнях обох мов та визначили труднощі, які можуть виникнути під час перекладу з корейської мови на українську, а також обернено.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження особливостей суб'єктно-об'єктних відношень у сучасній корейській та українській мовах та їх детальний порівняльний аналіз дозволяють зробити нижченаведені висновки:

1. Аналіз теоретичних досліджень у галузі суб'єктно-об'єктних відношень у різних мовах підкреслює важливість синтаксичної структури речення в процесі визначення суб'єкта та об'єкта. Це обумовлено тим, що розташування та роль іменників у мовленні мають велике вплив на розуміння мови. Суб'єкт виконує ключову функцію у реченні, вказуючи на носія дії чи властивості. Він відіграє різні ролі, у тому числі структурну (визначає структуру речення), семантичну (пов'язану із значенням дії чи властивості) і комунікативну (визначає, як мовець спілкується з оточуючими). Об'єкт, у свою чергу, представляє пасивний аспект дії, вказуючи на того, над ким ця дія виконується. Він завжди співвідноситься з активним виконавцем дії, який є суб'єктом речення. Додатково, важливо відзначити, що об'єкт може виконувати різні синтаксичні функції, такі як функція підмета (коли об'єкт стає головним актором дії в реченні), функція прямого додатка (коли об'єкт безпосередньо зв'язаний з дією), і функція непрямого додатка (коли об'єкт виступає як отримувач чи адресат дії). Таким чином, іменники в ролі об'єкта можуть мати різні синтаксичні позиції у мовленні. Загалом, аналіз суб'єктно-об'єктних відношень в різних мовах допомагає розуміти, як мова виражає взаємодію між суб'єктом та об'єктом, які можуть мати різні функції та структури в залежності від мови. Такий аналіз є важливим для розвитку мовних моделей та вивчення граматичних особливостей мовлення.

2. Дослідження суб'єктно-об'єктних відношень у мові свідчить про значущість синтаксичної структури речення у визначенні суб'єкта та об'єкта. Поняття суб'єктності та об'єктності визначається через синтаксичні категорії, такі як відмінок, що грають ключову роль у встановленні взаємодії між носіями ознаки та активними учасниками дії. Розрізнення на прямі та непрямі суб'єктно-об'єктні відношення сприяє кращому розумінню синтаксичних

особливостей мови та побудові речень. Також, дослідження показує, що важливо розглядати суб'єктно-об'єктні відношення у контексті категорії стану, яка визначає активних і пасивних учасників дії. Це відкриття допомагає краще розуміти, як мова виражає активність та пасивність в межах суб'єктно-об'єктних відношень. Загалом, аналіз суб'єктно-об'єктних відношень у мові розширює наше розуміння синтаксичних особливостей та структури мови, а також допомагає краще розуміти, як інформація передається та сприймається в різних лінгвістичних системах.

3. На основі аналізу теоретичного матеріалу ми визначили, що українська мова використовує різні способи для визначення суб'єктів та об'єктів у реченні. Один із ключових аспектів визначення суб'єкта та об'єкта в українській мові – це порядок слів у реченні. Зазвичай, суб'єкт розташовується перед дієсловом, а об'єкт – після нього. Цей порядок слів в реченні допомагає визначити ролі суб'єкта та об'єкта. Слід зазначити, що семантичний контекст та зміст речення грають важливу роль у визначенні суб'єкта та об'єкта. Залежно від смислового контексту речення, можна визначити, який із суб'єктів та об'єктів є основним для правильного розуміння. Отже, в українській мові ролі суб'єкта та об'єкта в реченні визначаються на основі порядку слів та семантичного контексту, що дозволяє чітко вказати, хто здійснює дію та на кого вона спрямована.

4. На основі дослідження суб'єктно-об'єктних відношень в українській мові, можна визначити, що категорія відмінку відіграє важливу роль у визначенні ролей суб'єкта та об'єкта в реченні. Категорія відмінку в українській мові вказує на роль іменників у відношенні до дієслова і підкреслює їхню функцію в реченні. Українська мова має сім відмінків: називний, родовий, давальний, знахідний, кличний, орудний та місцевий. Кожен відмінок виконує свою роль у визначенні суб'єкта та об'єкта. Наприклад, називний відмінок вказує на суб'єкт у реченні, а родовий – на об'єкт, власник якого є суб'єктом. Різновиди суб'єктів та об'єктів в українській мові включають суб'єкт дії, суб'єкт стану, об'єкт дії та об'єкт стану. Кожен із них має свої

особливості та може бути визначений за допомогою категорії відмінку. Таким чином, категорія відмінку в українській мові відіграє ключову роль у визначенні ролей суб'єкта та об'єкта в реченні, а різновиди суб'єктів та об'єктів розширюють спектр можливостей для вираження суб'єктно-об'єктних відношень.

5. На основі аналізу теоретичного матеріалу слід зазначити, що в корейській мові суб'єкт та об'єкт часто визначаються за допомогою відмінкових часток. У цьому відношенні важливо враховувати відмінкові частки, які грають важливу роль у визначенні ролі суб'єкта та об'єкта в корейському реченні. У деяких випадках відмінкові частки можуть бути опущені, особливо в розмовній мові, що робить процес визначення суб'єкта та об'єкта ще складнішим у випадку вільного порядку слів. У текстах, де важлива точність і відсутність неоднозначності, опущення відмінкових часток не допускається, і це має велике значення в офіційних документах та письмових текстах.

6. На підставі аналізу можна визначити, що у корейській мові пасивний і каузативний стани становлять складні завдання при вивченні суб'єктно-об'єктних відношень. Пасивний стан вказує на те, що у реченні суб'єкт, який в активному реченні був об'єктом, приймає на себе роль суб'єкта, а дія виконується ним або над ним іншою особою чи предметом. Для вираження пасивного стану використовуються певні частки, такі як «ㄹ» і «어 거», які вказують на особу або предмет, через які дія спрямована на суб'єкта.

Каузативний стан, навпаки, вказує на те, що суб'єкт змушує іншу особу або об'єкт виконувати певну дію або перебувати в певному стані. Однією з основних особливостей каузативного стану є перетворення оригінального суб'єкта в об'єкт. Цей стан часто використовується для вираження того, що одна особа чи предмет впливає на іншу.

7. Під час нашого дослідження було встановлено, що багато суб'єктні та багато об'єктні речення є однією з особливостей корейської мови, і це відрізняє її від інших мов. У корейській мові використовуються певні синтаксичні конструкції, які дозволяють включити більше одного суб'єкта або об'єкта в просте речення. Це пояснюється, зокрема, тим, що корейська мова використовує одну і ту ж синтаксичну форму для прикметників та відносних речень, що сприяє можливості створювати складні структури з декількома суб'єктами та об'єктами.

Українська мова також має можливість використовувати багато суб'єктні та багато об'єктні речення, але це зазвичай залежить від контексту та смислових особливостей конкретного речення. В українській мові синтаксична структура речення може змінюватися відповідно до потреб виразу багатьох суб'єктів та об'єктів. Також українська мова використовує різні конструкції та синтаксичні засоби для вираження багато суб'єктних та багато об'єктних речень. Зазвичай ці конструкції використовуються для кращого розуміння контексту та уникнення надмірної складності в реченнях. Багато суб'єктні та багато об'єктні речення в українській мові можуть бути пояснені різними семантичними відмінностями та особливостями контексту, що вимагають таких структур.

8. У ході дослідження було проведено порівняльний аналіз між корейською та українською мовами з погляду засобів вираження суб'єктно-об'єктних відношень. Визначено, що категорія відмінку відрізняється в цих двох мовах через особливості кожної з них, при цьому відмінок відіграє більшу роль у вираженні суб'єктно-об'єктних відношень в українській мові, ніж в корейській. Також були розглянуті категорії стану в обох мовах, і визначено, що через рідке вживання пасивного стану в українській мові та більшу розгалужену систему категорії стану в корейській мові, категорія стану відіграє більшу роль у відношенні суб'єктно-об'єктних відношень в корейській мові, ніж в українській. Крім того, були виявлені складнощі знаходження суб'єктів та об'єктів у реченнях обох мов, що можуть призвести до труднощів

під час перекладу з корейської мови на українську та навпаки. Такий порівняльний аналіз дозволив краще зрозуміти особливості обох мов та їх вплив на вираження суб'єктно-об'єктних відношень.

초록

이 문서는 한국어와 우크라이나어의 주체-객체 관계 표현 방식을 비교 분석하는 데 전념합니다. 이 작업의 목적은 행위의 주어와 목적어가 표현되는 문법 구조의 다양한 측면을 연구하고, 각 언어에서 이러한 표현의 특성과 문장의 의미 인식에 미치는 영향을 연구하는 것입니다.

연구 과정에서 우리는 다음과 같은 임무를 설정했습니다.

1. 언어학에서 «주체»와 «객체»의 개념을 정의합니다.
2. 주체-객체 관계와 관련된 언어학 분야의 이전 연구를 검토합니다.
3. 한국어와 우크라이나어의 주체-대상 관계를 구현하는 주요 방법을 결정합니다.

한국어와 우크라이나어의 사례범주 사용을 분석한 결과, 다음과 같은 차이점과 특징이 드러났다.

우크라이나어는 주격, 소유격, 여격, 대격, 도구격, 호격의 6가지 격을 사용합니다. 각 사례에는 고유한 구문 및 의미론적 역할이 있습니다. 예를 들어, 명목 사례는 «누가? 무엇을?»이라는 질문에 답합니다. 일반적으로 작업의 주제를 나타내는 데 사용됩니다. 소유격은 대상의 소유자 또는 기원, 여격 - 수취인, 대격 - 행동의 대상, 도구 - 수단 또는 도구를 나타내며 호격은 사람을 지칭하는 데 사용됩니다.

한국어에는 주격, 속격, 위치격, 대격, 도구격, 의태의 6가지 주요 격이 있습니다. 이들 각각의 경우는 한국어 문장에서 서로 다른 통사적, 의미적 의미를 표현하는 데 중요한 역할을 합니다.

격 범주 사용의 이러한 차이는 주체-객체 관계가 두 언어 모두에서 표현되는 방식에 영향을 미칩니다. 예를 들어 한국어에서는 주격분사에 의해서만 주어가 결정될 수 있습니다. 우크라이나어는 문장에서 주제를

표현하기 위해 속격, 도구적, 호격을 사용할 수도 있습니다. 이러한 격 사용의 차이는 각 언어의 문장 구조와 인식에 영향을 미치며 한 언어에서 다른 언어로 번역할 때 특정 어려움을 초래할 수 있습니다.

또한 이 작업은 상태와 수동적 국가의 범주를 조사하여 우크라이나에서는 수동적 상태가 드물게 사용되며 한국어에서는 더 큰 국가 범주 시스템이 있음을 지적합니다. 이러한 특징은 두 언어 모두에서 주체-객체 관계가 표현되는 방식에 영향을 미칩니다. 두 언어의 주 카테고리 차이점에 대해 자세히 설명합니다.

두 언어의 상태 범주는 주체-객체 관계 표현에 중요한 역할을 하지만 고유한 특성을 가지고 있습니다.

우크라이나어는 특히 동사 구성에서 주어-목적 관계를 표현하기 위해 상태 범주를 사용합니다. 상태 범주에는 능동 상태(예: «책을 읽습니다») 및 수동 상태(예: «책을 읽습니다»)와 같은 시제가 포함됩니다. 우크라이나어의 수동태는 특히 영어나 독일어와 같은 다른 언어에 비해 덜 자주 사용됩니다. 수동형과 속격의 동사를 사용하여 표현됩니다. 우크라이나어의 상태 범주를 사용하면 능동 및 수동 동작을 표현할 수 있지만 일상 대화에서는 수동 상태가 거의 사용되지 않습니다.

한국어도 주객 관계를 표현하기 위해 상태 범주를 사용하지만 이 범주가 더 광범위한 체계를 가지고 있습니다. 상태범주에는 다양한 형태와 종의 정도, 시기, 방식 정도가 포함된다. 또한 한국어에는 수동태 표현이 있는데, 이는 우크라이나어보다 훨씬 더 자주 사용됩니다. 한국어 수동태는 수동형의 동사와 조동사를 통해 표현된다. 주어에 의해 동작이 수행된다는 것을 표현할 수 있지만 문장에서 주어가 지정되지 않을 수도 있습니다. 한국어 상태 범주의 중요한 특징은 언어 문장의 표현력과 정확성에 미치는 영향입니다. 한국어는 다양한 형태의 신분범주 덕분에 주체-객 관계를 자세히 설명할 수 있는 기회를 제공합니다.

따라서 한국어는 보다 광범위한 상태범주체계를 가지며, 수동태를 더 자주 사용하며, 이는 문장의 구조에 영향을 미치고 주객관계의 표현방식에 영향을 미칠 수 있다. 우크라이나어

또한 이 작품은 두 언어 모두 수동문에서 주어와 목적어를 정의하는 것이 어렵다는 점을 강조하며, 한국어에서 우크라이나어로 또는 그 반대로 번역할 때 발생할 수 있는 어려움을 강조합니다. 한국어와 우크라이나어 사용자. 문맥, 문장 구조 및 문법 구조에 대한 주의 깊은 분석은 해당 문장과 언어 간 번역 중에 주어-객체 관계를 올바르게 이해하는 데 중요합니다.

결론적으로 한국어와 우크라이나어의 주체-객체 관계 표현 방식을 분석하면 각 언어의 특성과 상호 작용을 더 잘 이해할 수 있습니다. 이 문서에는 두 언어의 언어 구조의 주요 차이점과 유사점에 대한 귀중한 결론이 포함되어 있습니다.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Алефиренко Н.Ф. Современные проблемы науки о языке: учеб. пособие для вузов. М.: Флинта, Наука, 2005, 416 с.

Бондарко А. В., Буланин Л. Л. Русский глагол. / Александр Владимирович Бондарко, Лев Львович Буланин. – Л. : Просвещение, 1967. – 192 с.;

Булычева Е.А., Орлова А.И. О проблемных вопросах залоговых форм. Е.А. Булычева, А.И, Орлова. Вестник удмуртского университета. Филологические науки, 2007, №5. – С.177-180.

Вихованець І. Р. Граматика української мови: Синтаксис. – Київ: Либідь, 2003. – 368 с.

Вихованець І. Р. Система відмінків української мови : [монографія] / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1987. – 231 с.

Вихованець І. Р. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. – 3-є вид., зі змінами і доп. – Київ : Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 441

Дадуева Е. А. Каузативные отношения в глагольной лексике бурятского языка в сопоставлении с русским языком: диссертация кандидата филол. наук. – Улан-Удэ, 2008. – 187 с.;

Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. – 992 с

Золотова Г. А. К типологии простого предложения /Золотова Г. А. – Вопросы языкознания. - 1978. – №3. – С. 49 – 61.

Йолон П. Об'єкт. Філософський енциклопедичний словник. – Київ : Абрис, 2002. – С. 438 – 439.

Кацнельсон С. Д. Типология языка и речевое мышление. / Соломон Давидович Кацнельсон. – Л. :Наука 1972. – 213 с;

Клобуков Е. В. Семантика падежных форм в современном русском литературном языке : [монография] / Е. В. Клобуков. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1986. – 120 с.

Кодухов В.И. Общее языкознание. М.: Высшая школа, 1974. 304 с.

Кучман І. М. Функціонально-семантична категорія каузативності в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / І. М. Кучман. – Київ, 2011. – 16 с.

Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – 688 с;

Масицька Т. Є. Граматична структура дієслівної валентності. – Луцьк : Ред. - вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1998. – 208с.

Мельничук О. С. Розвиток структури слов'янського речення. О. С. Мельничук. – К. : Наук, думка, 1966. – 324 с.

Межов О. Г. Відмінкова периферія об'єктної синтаксеми в сучасній українській мові / О. Г. Межов // Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія (мовознавство). – Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2009. – Вип. XXI–XXII. – С. 105–108.

Межов О. Г. Семантична диференціація об'єктної синтаксеми / О. Г. Межов // Українська мова. – 2005. – № 1. – С. 17–32.

Навроцька Н. А. Зіставно-порівняльний аналіз структурно-семантичних особливостей каузативних дієслів, які виражають психоемоційний стан особи / Н. А. Навроцька // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2011. – 174 с.

Некрасова И. М. Семантика и функции немецкого пассива: дисс.канд.фил.наук: 10.02.19. Ирина Михайловна Некрасова. Пермь, 2000. – 161 с.

Пасічник І.А. Семантико-синтаксична валентність предикативних прикметників: Автореф. дис.канд. філол. наук. – К., 1998.-21с.

Плющ М. Я. Категорії суб'єкта і об'єкта в структурі простого речення:[монографія] / М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 1986. – 175 с.

Плющ М. Я. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Підручник. — Ч. 1. – К.: Вища шк., 2005.

Пономарів О. Д, Різун В.В., Шевченко Л.Ю., Сучасна українська мова: Підручник. За ред. О.Д. Пономарева. - 4-те вид. - К.: Либідь, 2008. - 488 с

Русанівський В. М. Стійкість граматичної структури. Русанівський В. М. // Мовознавство. – 1968. – № 4. – С. 4 – 24.

СУМ (V). Словник української мови [в 11 т.] : в 11 т / ред. колегія І. К. Білодід (гол.), А. А. Бурячок та ін. – Т. 5. – Київ : Наук. думка, 1974. – 840 с.

Тимченко С. К. Номінатив і датив в українській мові /Тимченко С. К. – Львів : Вид-во УАН, 1925. –64с

Удовиченко Г. М. Словосполучення в сучасній українській літературній мові / Удовиченко Г. М. –К.: Наук. Думка, 1968. – 277 с.

Храковский В. С. Залог // Лингвистический энциклопедический словарь. –М.: СЭ, 1990. – 160-161 с.

Чабаненко В. А. Структурно– стилістичні особливості інфінітивних реченнях / Чабаненко В. А. // Синтаксис словосполученнях і простого речення. – К., 1975. – С.201–212.

Чирва Г. М. Синтаксическая структура безличных предложений украинского языка (на материалах литературы 50–60гг.ХХ в.) : автореф. дис.канд. філол. Наук / Чирва Г. М. – К.,1977. –24 с.

Шубик С. А. Категория залога и поле залоговости в немецком языке. / Садье Александрович Шубик. – Л. :Наука 1989. – 121 с;

Яхонтов С. Е. Конструкции, называемые пассивными в китайском языке // Категория залога. / Сергей Евгеньевич Яхонтов. – Л. : изд. АН СССР, 1970. – С. 42-52;

Giv'on, Talmy. 1995. Functionalism and grammar. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

EunHee Lee, Sean Madigan, Mee-Jong Park, "An Introduction to Korean Linguistics", Section 5.5.2, Routledge, 2016.

S. E. Martin, "A Reference Grammar of Korean", pg 284. 1991

Stassen, Leon. 1985. Comparison and universal grammar. New York: Basil Blackwell

Sohn, Ho-Min. 1999. The Korean Language. Cambridge University Press.

Song, Hongkyu. Causatives and resultatives in Korean. Ph. D. dissertation, The University of Wisconsin at Madison. 2005

Suh, Sung-Key. 2003. The distribution of multiple subject constructions in Korean. *Language Research* 20, 839-858

Song, Jae Jung. 2005. *The Korean language: structure, use and context.* Abingdon: Routledge.

Song, Jae Jung. Causatives and universal grammar: An alternative interpretation In *Transactions of the Philological Society*. Vol. 89-1, 1991. – 65 с.

Song, Jae Jung. 2015. Causatives. In Lucien Brown and Jaehoon Yeon (Eds.), *The Handbook of Korean Linguistics* (pp. 98-115). West Sussex: John Wiley and Sons, Inc.

Kim, Young-Joo. 2000. Subject/object drop in the acquisition of Korean: Across-linguistic comparison. *Journal of East Asian Linguistics* 9, 325-351.

Park, Miok Debby. 2006. Jussive clauses and agreement of sentence final particles in Korean. *Japanese/Korean Linguistics*, 295-306.

Han, Chung-Hye and Jong-Bok Kim. 2004. Are there 'double relative clauses' in Korean? *Linguistic Inquiry* 35, 315-337.

Jang, Young-Jun. 1998. Multiple subjects and characteristic property. *Discourse and Cognition* 5, 99-116.

Wee, Hae-Kyung. 1998. Semantics and Pragmatics of Contrastive Topic in Korean and English. *Japanese/Korean Linguistics*, Vol 7.

Whitman, John. Topic, Modality, and IP Structure. *Harvard Studies in Korean Linguistics*, Vol 3, 1989. 341-56 c.

Yang, Dong-Hwi. Case features and case particles. In S. Bird, A. Carnie, J. D. Haugen, and P. Norquest (Eds.), *Proceedings of the 18th West Coast Conference on Formal Linguistics*, Vol. 18, 1999. 626-639,

Yeon Jaehoon & Lucien Brown, "Korean, A Comprehensive Grammar", p. 97. 2016

Yoon, Jeong-Me. 1989. ECM and multiple subject constructions in Korean. *Harvard Studies in Korean Linguistics* 3, 369-382

Yoon, Jeong-Me. 2011. Double relativization in Korean - An explanation based on the processing approach to island effects. *Korean Journal of Linguistics* 36, 133-169

Yoon, James H. Non-nominative (major) subjects and case stacking in Korean. In P. Bhaskararao and K. V. Subbarao (Eds.), *Non-nominative Subjects*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 2004. - 265-314.

Yoon, James H. to appear. The Distribution of Subject Properties in Multiple Subject Constructions. In *Proceedings of the 16th Japanese/Korean Linguistics Conference*. CSLI Publications.

김홍수. 피동과 사동, 문법 연구와 자료. 태학사, 1998.

남수경. 한국어 피동문의 문법적 연구. 서울대학교 박사학위 논문, 2007.

이정민. Abstract Syntax and Korean with reference to English. Ph. D. dissertation. Indiana University, 1973

임홍빈. 피동성과 피동 구문, 국민대 논문집, 1977

이익섭, 채완, 국어문법론강의, 학연사, 1999

조현용. 한국어 어휘교육 연구, - 박이정, 2006. - 113-114 c.

태(voice), 송경안 외(편), 언어유형론 3 송경안월인, 2008. - 447-497 c.

피동과 사동, 서태룡 외(편), 문법 연구와 자료, 김흥수태학사, 1998. -
621- 664

피동사의 사적 연구박명동명지대학교 대학원 박사학위 논문, 1999.